

MAGNETON

90 LET MAGNETONU V KROMĚŘÍŽI

1926–2016

Magneton a.s.
Hulínská 1799/1
767 01 Kroměříž
www.magneton.cz

Je pro mne milou povinností uvést tuto historickou publikaci k významnému výročí založení společnosti Magneton sídlící v Kroměříži. Společnosti, která po dlouhá desetiletí byla dominantní regionální firmou dávající obživu mnoha obyvatelům města a blízkého okolí.

Vracím se do období někde před deseti lety, do období, které nebylo pro podnik radostné a významné. Krize ve světě a období insolvence prakticky vyřadilo Magneton z hospodářské činnosti. V tomto období začaly směřovat moje myšlenky k jeho záchraně a obnově života v areálu společnosti. Psal se rok 2010 a úsilím několika blízkých spolupracovníků se podařilo zastavit úpadek a obnovit základní společenské činnosti.

Dnes se již dá říct, že Magneton vstal z popela a zařadil se svou aktivitou na své původní historické místo. Upevnil si své postavení na trzích a dostal vizitku spolehlivého partnera v tak složitém obchodním segmentu jakým automobilní průmysl jistě je. Návštěvník si musí všimnout změny vizáže celého areálu, stál nemalé finanční zdroje a chci věřit, že účelně vynaložené k dalšímu rozvoji společnosti. Vždyť na historii je nejdůležitější, jak se bude vyvíjet v blízké i vzdálené budoucnosti.

Rád bych touto cestou poděkoval všem, kteří psali historii Magnetonu. Ať už to jsou současní zaměstnanci, na kterých záleží jeho další osud a také ti, kteří si již užívají zaslouženého odpočinku. Neměli bychom zapomenout ani na ty, kteří se podíleli na prvních krůčcích podniku a již nejsou mezi námi.

Těm všem patří náš dík.

Zdeněk Zlámal
předseda představenstva
ROVINA GROUP a.s

Vážený čtenáři,

jsem nesmírně potěšen, že i já se svými spolupracovníky jsem měl možnost podílet se na tvorbě 90leté historie společnosti Magneton a.s. Z pohledu času jde o krátký úsek, tzn. od roku 2010 do dnešních dnů, ale v historii společnosti z hlediska významu patří toto období k těm významným. Vždyť v polovině roku 2010 se jednalo o zachování nebo úplné likvidaci společnosti Magneton, historicky největšího zaměstnavatele na území města Kroměříž.

Nové vedení společnosti mělo za úkol především obnovit důvěru ve značku Magneton a to nejen u obchodních partnerů, bank, zaměstnanců, ale také veřejnosti.

K naplnění tohoto cíle bylo nutné vynaložit značný objem finančních prostředků zejména na odstranění ekologických zátěží, obnovení technologií, zajištění výzkumu a vývoje a také rekonstrukce objektů nezbytných pro činnost společnosti, tak i objektů sloužících pro nájemce. To vše umožnilo, že v areálu společnosti Magneton pracuje dnes více než 900 zaměstnanců.

Tyto investice bylo možno realizovat nejen z finančních zdrojů naší společnosti, ale také majitele a zejména pak za podpory dotačních programů EÚ.

Závěrem mi dovoluji poděkovat všem, kteří se z mého pohledu na zachování značky Magneton spolupodíleli – svým spolupracovníkům a především však majiteli, to je společnosti ROVINA GROUP a.s.

Ing. Jaroslav David
předseda představenstva
MAGNETON a.s.

Vážení čtenáři, být součástí následujících řádků, které zaznamenávají historii společnosti Magneton od svého vzniku v roce 1926 je pro mě obrovské privilegium.

Musím říct, že když čtu tyto řádky, nemohu skrýt svůj obdiv nad tím, jak je tato společnost silně spjata nejen s historií města Kroměříže, ale také i s historií České republiky.

Za celých 30 let, které zde žiji, jsem mohl být svědkem síly a odhodlaní českého národa překonat těžká období, vzdorovat překážkám a jít za svými sny.

Od začátku roku 2016 mi, společně s novým týmem, bylo svěřeno navazovat na proces stabilizace firmy, který proběhl v období 2010-2015. Díky úspěšné stabilizaci nyní můžeme pokračovat a restartovat nový proces, proces růstu společnosti. Naše současné výrobní pilíře, tj. výroba alternátorů a startérů a dále zpracování povrchové úpravy se zaměří k zákazníkům z tzv. prvovýroby (OEM) a na další členy automobilového řetězu tzv. TIER.

Dnes mohu konstatovat, že v průběhu letošního roku už se nám podařilo uzavřít kontrakty potvrzující správné nastavení tohoto úkolu. Nové projekty však nemohou být realizovány bez dalších investic, které dostaly zelenou a jsou součástí našeho společného snu, vrátit tuto společnost do historie města Kroměříž.

Navíc současné dva výrobní pilíře plánujeme nejen nadále rozšiřovat, ale také posílit třetím výrobním pilířem, na němž již v těchto dnech intenzivně pracuje oddělení vývoje a umožní tak výrobně Magnetonu myslet na další desetiletí.

K těmto velmi zodpovědným a důležitým krokům nemohu více, než popřát všem současným zaměstnancům hodně síly a odhodlání k úspěšné implementaci nových projektů.

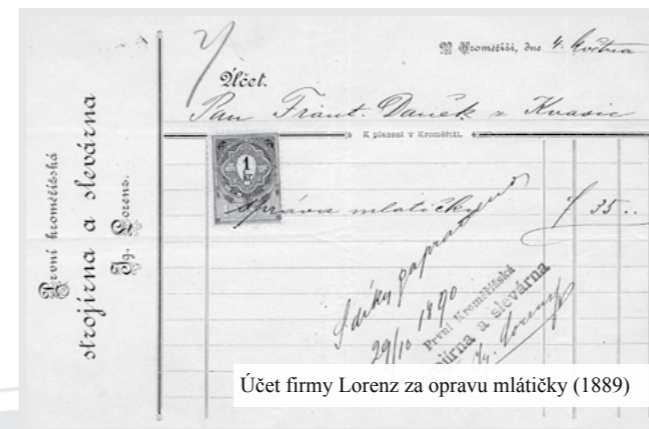
Ing. Cesar Baron
člen představenstva
ředitel společnosti
MAGNETON a.s.

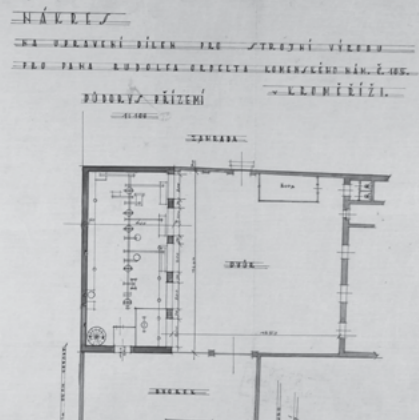
MGR. MARTINA ŠLANCAROVÁ

DĚJINY FIRMY MAGNETON V LETECH 1926–1948

Základnou hospodářství střední Moravy, včetně Kroměříže a okolí, bylo zemědělství, které poskytovalo obživu třetině obyvatel ve městě a většině obyvatel v obcích. Rozhodující převahu v regionu střední Moravy měl zejména lehký (dřevozpracující, polygrafický, kožedělný a oděvní) a potravinářský průmysl (cukrovarnictví, pivovarnictví, mlékárenství, sladovny), který byl velmi citlivý na problémy a výkyvy. Svoje nezastupitelné místo však v Kroměříži našel také strojírenský průmysl, který byl v počátcích orientovaný zejména na tovární výrobu zemědělských strojů.

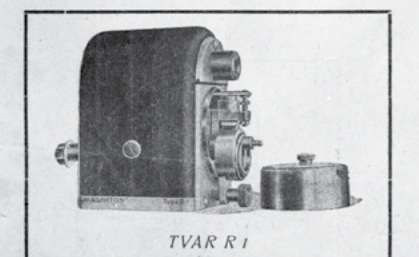
Od 70. let 19. století začaly být v Kroměříži vedle menších živností zakládány také středně velké a velké továrny. Tento stav zapříčinily jednak sociální a ekonomické změny, ale také zavádění nových surovin, technologií a postupů v zemědělství. V uvedeném období zde vzniklo několik velkých průmyslových závodů (cukrovar, sladovna, plynárna, továrna na obuv a továrna na uzeniny). Rozvoj podnikání byl nerozlučně spjat s rozvojem železnice – první vlak přijel do Kroměříže v roce 1880. Nově vznikající průmyslovou aglomeraci za mosty přes Moravu postupně vytvářeli zmíněná plynárna, cukrovar a další podniky. Jedná se o část města nazývanou Bělidla, postupně se transformující v Hulínskou ulici. V roce 1887 byla založena továrna na výrobu zapalovacích systémů pro motory závodu Ignác Lorenz, který byl hlavní spolupracující firmou při vývoji a ověřování

Nákres upravení dílen pro strojní výrobu pro R. Ordelta, Komenského náměstí 105 (1927)

PRVNÍ A JEDINOU
československou továrnu, která se specializovala výhradně na seriovou výrobu magnetoelektrických zapalovačů pro výbušné motory a tím vyplnila citelnou mezeru československého průmyslu v oboru, který přes svoji důležitost dosud ležel ladem, je

MAGNETON
továrna na elektromagnetické zapalovače
KROMĚŘÍŽ.

První magneto R1

První zaměstnanci Magnetonu v dílně na Komenského náměstí 105 (1927)

výrobní Magnetonu. Výroba elektrického a elektronického příslušenství pro široké spektrum technických zařízení, mezi nimiž mají rozhodující místo aplikace pro spalovací motory, je dnes hlavním výrobním programem Magnetonu.

S překotným rozvojem průmyslu pokračoval po roce 1918 bez přerušení vývoj leteckých motorů, motocyklů a automobilů. Na přesnost a spolehlivost zapalování byly kladeny stále vyšší požadavky. Vznikl tak nový obor, který se rozrostl na výrobu elektrické výstroje pro auta, motocykly, letadla, lodní motory, motory pro hospodářské účely a poté i pro náročná elektrická zařízení pro vojenskou techniku. V novém oboru podnikalo v tehdejším Československu mnoho firem. Magneto-elektrické zapalování odebíraly všechny firmy převážně od firmy Bosch (založené v roce 1886), která měla v tomto odvětví monopolní postavení.

Továrna na elektromagnetické zapalovače MAGNETON, s.r.o., jak zněl tehdejší název firmy, byla v Kroměříži založena v roce 1926 místním konstruktérem Janem Kvapilem, který ze svého dlouholetého pobytu v zahraničí, zejména v USA a v Austrálii, přinesl myšlenku na zavedení výroby magneto-elektrického zapalování. Podmínky pro zavedení výroby magnetek byly příznivé, neboť v celé střední Evropě nebyla výroba tohoto druhu dosud zavedena. Podporu pro svůj ambiciózní plán získal Jan Kvapil u továrníka Rudolfa Ordelta, který měl dodat patřičný kapitál. Podmínkou pro založení firmy bylo zhotovení prototypu a jeho vyzkoušení na motorech firmy Lorenz. V průběhu několika měsíců zhotovil nástrojář Jaroslav Vopěnka se svým synem Josefem pod Kvapilovým vedením prototyp odtrhovacího magnetu na vysoké napětí typu S 11, které vyhovělo požadovaným zkouškám. Mezitím se pro firmu upravovaly prostory na Komenského náměstí č.105 z původní jednopatrové budovy. Dne 11. 8. 1926 byla ustavena a do obchodního rejstříku při Obchodní komoře v Uherském Hradišti zapsána nová firma MAGNETON - první továrna na elektromagnetické zapalování, s r.o. Kroměříž. Společnost tvořili: Rudolf Ordelt, továrník a ředitel, František Ordelt z Hranic, společník a ing. Jan Kvapil, technický ředitel a společník. Z názvu firmy musela být dodatečně odstraněna slova „první továrna“ s odůvodněním, že zapalovače se v té době v ČSR již vyráběly (zapalovače na cigarety). V září byla tedy zahájena malosériová výroba magnet pro firmu Lorenz a nikdo si nejspíš neuvědomil, s jakými technickými, materiálovými obtížemi a s konkurencí se bude muset firma vypořádat. Hlavní a základní materiál (např. wolframové kontakty, slídivé destičky) se tehdy v ČSR nevyráběly a musely se dovážet z ciziny. Firma Bosch se snažila konkurenci klást všemožné překážky, zejména markantním snižováním cen. Navíc firmě chyběli zapracovaní dělníci a technici s potřebnými zkušenostmi. Uvedené obtíže měly za následek finanční potíže firmy, vložený kapitál bylo nutno několikrát obnovovat a později i zvyšovat k úhradě nákladů a ztrát.

Jak vypadala první malá továrna Magnetonu na Komenského náměstí v Kroměříži? V přízemí byly obráběcí stroje: dva soustruhy, jeden schaping, jedna fréza, dvě vrtačky, jeden ruční lis, jedna polní výheň a jeden malý soustruh pro ruční práci. V prvním poschodí byla montovna, opravná a zkušebna. Navijárna byla umístěna v oddělené uzavřené místnosti, kam měl mimo navíječky přístup pouze konstruktér Kvapil. Ve firmě pracovalo celkem 26 zaměstnanců. V letech 1926–1928 bylo vyrobeno 800–1000 magnet.

Zapalovací magneta pro stacionární motory, která tvořila počáteční výrobní program malé továrny, byla vyráběna podle patentu Jana Kvapila. Jeho magneta měla však na rozdíl od magnet firmy Bosch četné nevýhody a vyžadovala velmi přesnou výrobu a čistotu v montáži. Kromě firmy Lorenz byly prvními odběrateli magnet například podniky bratří Paříků z Napajedel, Wichterle-Kovařík z Prostějova, Klíma z Brna a firma Dobrý z Mladé Boleslavi.

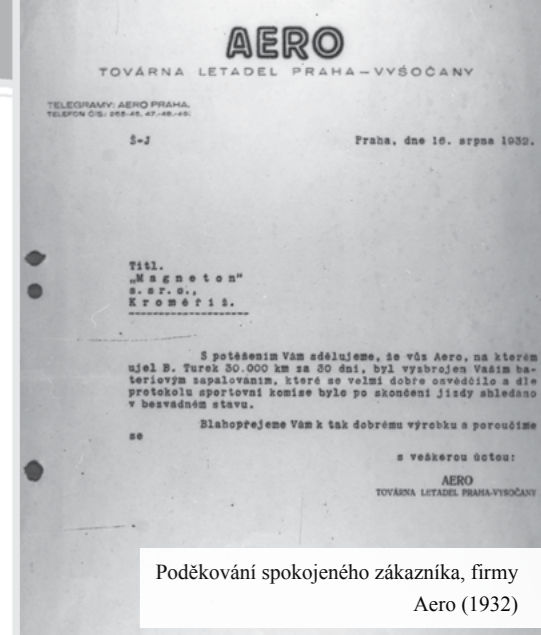
Problémy s výrobou magnet zapříčinily mnoho reklamací, v konečném důsledku ztrátu objednávek a důvěry zákazníků. Jediným východiskem byl přechod na výrobu magnet podle konstrukce firmy Bosch. Jan Kvapil na to však nechtěl přistoupit a po vyplacení svého podílu odjel na konci března 1928 zpět do Austrálie.

Rok 1928 znamenal počátek nové éry Magnetonu. Na uvolněné místo technického ředitele nastoupil ing. Vladimír Brůža, pod jehož vedením byly urychleně vytvořeny nové typy odtrhovacích magnet vysokého napětí, které svými rozměry, konstrukcí a výkonem odpovídaly výrobkům firmy Bosch. V tomto roce bylo také vyvinuto odtrhovací magneto nízkého napětí typu N21 a byla konstrukčně dokončena řada rotačních magnet. Magneta typu R 12 byla nosným programem Magnetonu do roku 1939 a po roce 1933 byla z jejich výnosu kryta počáteční ztrátová výroba elektrické výstroje. V roce 1928 se firma Magneton úspěšně prezentovala na výstavě „Soudobé kultury“ v Brně, kde její výrobky budily velkou pozornost.

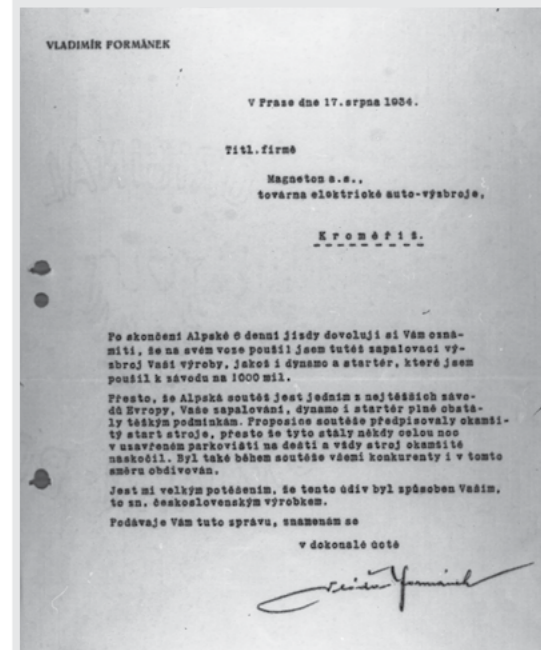
V roce 1930 byla firma Magneton zasažena celosvětovou hospodářskou krizí, která se projevila poklesem odbytu hospodářských strojů a motorů. Od založení firmy projevovalo zájem o její výrobní program ministerstvo národní obrany. Zájem armády vyplýval ze snahy vybudovat v Československu výrobu zapalování a elektrické výstroje pro automobily. Ve stejném roce však přišel i podnět z civilní sféry - o výrobu elektrického příslušenství pro své automobily projevila zájem továrna Aero. V té době nebyla totiž na území ČSR výroba elektrického příslušenství pro automobily zavedena. Výrobci motocyklů a vozidel byli odkázáni na dovoz z Německa nebo ze Švýcarska.

Následující rok 1931 probíhal ve znamení zvýšené činnosti v technickém úseku, kde se pod vedením ing. Brůži rodila první souprava elektrické výstroje pro automobily značky Aero. Podmínkou odběratele byla naprostá vyměnitelnost vyvíjené soupravy Magneton za soupravy zahraniční výroby, tedy firem Bosch a Scintilla AG za stejných záručních podmínek a za nižší ceny. Současně s technickým vývojem došlo k rozšíření škály vyvíjených kategorií o další automobilovou kategorii, nákladní vozy a o letecké motory.

Rozšíření výrobního sortimentu a vzrůstající trend výroby si vynutil v letech 1932–1933 přístavbu patra továrny, která tvořila s původní budovou jeden celek.

Poděkování spokojeného zákazníka, firmy Aero (1932)

Poděkování závodníka V. Formánka, účastníka soutěže Alpské 6 denní (1934)

Významným mezníkem byl rok 1932, kdy byla ve firmě zahájena výroba elektrické výstroje pro automobily různých značek a typů - osobní automobily Škoda Rapid, Tatra 57 a nákladní vozy Tatra 85 a Wikov 1,5 t. Ve výrobě se urychleně pokračovalo i v přípravách produkce souprav pro automobily Aero. Na zkušebně a na několika vozech v terénu pokračovaly provozní a ověřovací zkoušky jak firmou Magneton, tak odběratelem. Jednou z velmi náročných zkoušek byla třicetidenní zátěžová zkouška automobilu Aero18 HP na trase Praha-Brno a zpět, při které vůz najel 30 000 km. Zkušební vůz byl (vedle dalších zátěžově konstrukčních částí) vybaven bateriovým zapalováním Magneton. Propagační úspěch této mimořádné jízdy podstatně zvýšil popularitu i odběr malých Aerovek. Firma Aero poté poslala Magnetonu dopis, ve kterém chválila kvalitu zapalování. Podobnou pochvalu o kvalitě, tentokrát zapalovacích magnet pro stacionární motory, vyjádřila svým dopisem i firma Ignác Lorenz. Dalším velkým úspěchem firmy Magneton byla nová objednávka Ministerstva národní obrany na další prototypy elektrického zařízení: dynamy, spouštěče a magneta.

Pro historii firmy byl důležitý rok 1933, kdy byly zahájeny první dodávky kompletní elektrické výstroje pro automobily Aero. Výroba probíhala za velkých obtíží provozního i materiálového rázu, které se dařilo úspěšně překonávat. Dalším speciálním a konstrukčně náročným přístrojem se stala rozváděcí skříňka pro vojenská vozidla. Rok 1933 byl přelomový i zahájením dlouhodobého vývoje spouštěcího leteckého magnetu a vertikálního automobilového magnetu podle patentů ing. Brůži. Velký zájem o odkup Magnetonu projevil švýcarská firma Scitilla AG ze Solothurnu, pro nesouhlas ze strany ministerstva národní obrany však k akvizici nedošlo. Zájem o koupi projevil i Československá zbrojovka z Brna, ale ani v tomto případě nedošlo k dohodě kvůli námitkám ing. Brůži.

Protože se prototypy elektrického příslušenství objednané vojenskou správou osvědčily, bylo podle návrhu komise ministerstva národní obrany rozhodnuto předepisovat při všech objednávkách vojenských motorových vozidel bateriové zapalování domácí výroby za výhodné nákupní ceny, což znamenalo další výhody a podporu pro Magneton Kroměříž. Politika podpory

Magnetonu donutila další firmy k navázání obchodní spolupráce - Tatra Kopřivnice, Škodu Mladá Boleslav a Pragu Vysočany. V technické konstrukci byl od roku 1933 řešen vývoj spouštěčů S 112. Pro jejich značnou poruchovost v provozu bylo konstrukci zapotřebí upravovat a opakovaně patentově chránit. Do roku 1942 bylo vyrobeno a dodáno asi 500 ks spouštěčů řady S 112.

Úspěšný technický vývoj bateriového zapalování pro vojenská vozidla v uplynulých letech vedl Magneton k podání žádosti o finanční podporu, adresovanou na ministerstvo národní obrany, která byla vyřízena k maximální spokojenosti. Ministerstvo odsouhlasilo Magnetonu podporu ve formě bezúročné půjčky.

Rok 1936 byl v Československu poznamenán neklidnou politickou situací ve střední a jižní Evropě, vzestupem fašismu a nacismu v Německu a v Itálii, dozvuky války v Habeši a probíhající občanskou válkou ve Španělsku, která vyvolávala obavy z budoucnosti a projevila se zvýšenými obrannými opatřeními. Odrazem vývoje byl v Magnetonu mimořádný vzestup výroby, který souvisel se skokovým nárůstem počtu zaměstnanců a mezd. Podstatně se zvýšil počet dělníků a zaměstnanost žen a učňů. V roce 1936 pracovalo ve výrobě v Magnetonu 88 zaměstnanců. Ženy pracovaly na dvě směny v navijárně, jednak na navijení magnetových a zapalovacích cívek, na vinutí a bandážování budoucích cívek dynam a spouštěčů a na lepení slídových kondenzátorů. Ve výrobě se realizovaly větší výrobní série elektrických souprav pro nákladní automobily Praga a Škoda populár, určené pro vojenskou správu.

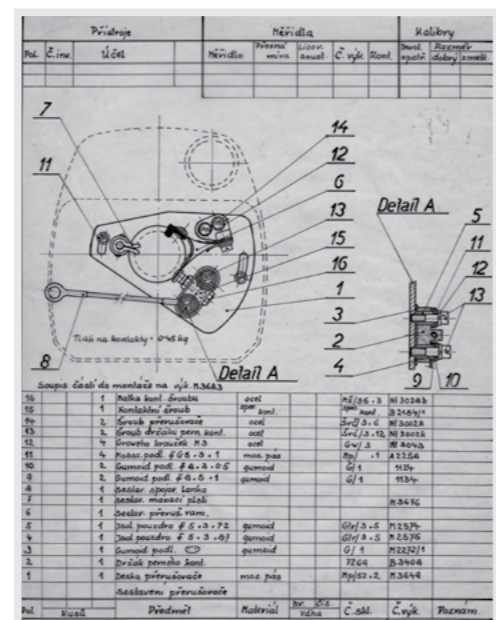
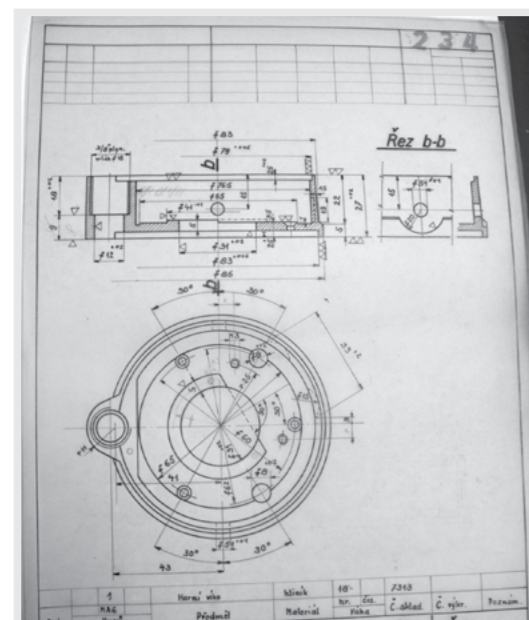
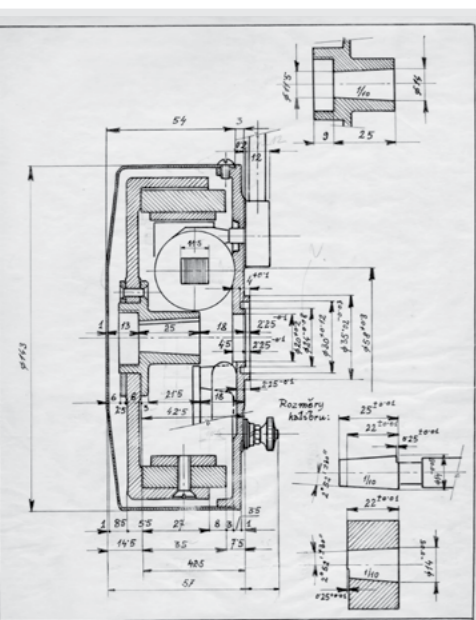
Z důvod vleklé nemoci majitele firmy Rudolfa Ordelta nastoupil do administrativního vedení závodu jeho syn Vladimír Ordelt. V Magnetonu pracoval jako prokurista, po úmrtí otce v roce 1938 jako generální zmocněnec a společník firmy. Důsledkem mimořádného růstu výroby bylo rozšíření firmy - v roce 1937 byla dokončena a uvedena do provozu jednopatrová přístavba.

Mezinárodní napětí roku 1938 doprovázené anšlusem Rakouska a agresivními požadavky Adolfa Hitlera na odstoupení českého pohraničí naznačovalo budoucí možné ohrožení Československa. Právní systém zajištění obranyschopnosti státu zasahoval postupně i do sféry státního a hospodářského práva, pokud to vyžadovaly materiální a finanční potřeby armády. Nově přijatý zákon o obraně státu mimo jiné vymezoval novou kategorii podniků. Mezi registrované podniky, které byly důležité pro obranu státu, byl v roce 1938 zapsán i Magneton Kroměříž. Závod byl povinen splnit všechny závazky, které na sebe převzal vůči vojenské správě ještě před svou registrací.

Provádění záručních oprav a oprav zapalování, dynam a spouštěčů i cizích značek bylo v Magnetonu zřízeno již počátkem roku 1927. Zavedením sériové elektrické výstroje pro automobily se ukázala nutnost vybudovat síť servisních stanic ve větších městech tehdejšího Československa. Tak bylo v letech 1935–1940 zřízeno postupně 19 servisních stanic. Tyto servisní stanice fungovaly až do roku 1948, kdy byly při druhé etapě znárodnění zrušeny. Pro opravy elektronického příslušenství dodávaného pro vozidla bývalé československé armády byla v roce 1938 zřízena centrální vojenská opravna při automobilové Zbrojovce v Přelouči. V období okupace (1939–1945) zde říšská branná moc zřídila ústřední vojenské skladiště náhradních dílů.

Historie exportu výrobků Magnetonu Kroměříž je úzce spojena s vývozem stacionárních motorů firem Ignác Lorenz, Pařík a Wikov do zahraničí, především do balkánských zemí a do Polska. To, že výrobky firmy Magneton dosáhly při vývozu stacionárních motorů nejen povědomí, ale i jistého stupně oblíbenosti, svědčí cílené požadavky zákazníků, kteří přímo žádali přístroje dosud neznámé značky „s tím trojúhelníkem“ (tzn. tehdejší logem firmy). Obdobně to bylo i v případě exportu osobních automobilů a motocyklů českých výrobců, kteří používali automobilovou elektrickou výstroj značky Magneton ve svých výrobcích.

Po zřízení Protektorátu Čechy a Morava v roce 1939 nastaly pro český národ těžké časy plné útlaku a pronásledování. V té době docházelo k utváření různých odbojových skupin, které bojovaly proti Němcům. Jednou z nejznámějších byla organizace Obrana národa, kterou založil podplukovník Ludvík Svoboda. Po jeho odchodu do Polska se na její činnosti podílel technický

Sestavení setrvačnickového magnetu (1933-1934)

Horní víko magnetu (1937)

Sestavení přerušovače (1939)

ředitel Magnetonu ing. Brůža, který byl již v prosinci 1939 zatčen gestapem. V létě roku 1942 byl lidovým soudem ve Vratislavi odsouzen ke třem a půl letům vězení, odkud se vrátil s podlomeným zdravím. Po zatčení ing. Brůži byl technickým správcem Magnetonu jmenován Alois Bubík. Na této pozici působil do srpna 1940, kdy byl vystřídán ing. Pavlem Kubínem z Prahy.

V nových poměrech došlo ke změně názvu Magnetonu, který zněl „Magneton, Elektromagnet - Zünderfabrik, Gesellschaft m.b.H.“ Vzhledem k situaci byly v konstrukci zastaveny vývojové práce a veškeré úsilí se soustředilo na výrobní úsek. Ve válečných letech došlo k výraznému útlumu výroby automobilového příslušenství a zavedení náhradní válečné produkce. V roce 1940 převzala generální zastoupení Magnetonu firma Biedermann Waschkau z Berlína. Výsledkem zastoupení bylo navázání spolupráce s německými automobilkami Opel, Ford a Autounion. Zakázky se týkaly zejména rozdělovačů.

Válečné události roku 1941 se projevy i ve výrobních plánech odběratelů. Civilní výroba byla maximálně omezována a trpěla nedostatkem materiálu, zvláště ušlechtilých ocelí a barevných kovů, které byly přednostně dodávány pro zbrojní výrobu. Zákazník musel současně s objednávkami dodat i převodky na potřebné množství materiálu. Tato opatření způsobila, že počet objednávek na běžné výrobky začal slábnout a výrobu bylo nutné zachraňovat podílem na vojenských zakázkách. Proto byla v roce 1941 přijata zakázka na elektromagnetické zapalovače námořních min, letecké elektromotory Siemens a zakázky souprav náhradních dílů pro vozidla bývalé československé armády pro sklady a opravny techniky v Přelouči.

V roce 1941 rodina Ordeltů prodala Magneton Kroměříž koncernu Československé zbrojovky, a.s. v Brně, v té době již ovládané německým řídicím úřadem. Nový majitel jmenoval technickým ředitelem Magnetonu ing. Františka Havelku, obchodním ředitelem byl ustanoven ing. Bedřich Bušek. Pro názorové neshody s novým vedením v roce 1941 z podniku odešel Vladimír Ordelt. Převodem Magnetonu do koncernu Zbrojovky nastala nová éra technického a hospodářského rozmachu Magnetonu. Do podniku přicházeli ze závodů Zbrojovky z Brna, Vsetína, Přerova, Bojkovic aj. odborní pracovníci z dílen, techniky i z administrativy. Magneton byl také postupně vybavován dalšími obráběcími stroji, měřicími přístroji a dalším vybavením.

V roce 1942 došlo k zásadnímu mezníku v dějinách Magnetonu - firma zakoupila třípatrovou tovární budovu na Hulínské ulici, kam se po 16 letech fungování na Komenského náměstí podnik přestěhoval. Jednalo se o arizovanou továrnu na obuv Leopolda Färbera postavenou v roce 1912. V bývalé zahradě firma rozšířila výrobní plochy v dřevěných skladovacích budovách, které odkoupila ze stavby pozastavené dálnice u Zdounek. V technice a ve výrobě se po přestěhování do nových prostor pracovalo na přípravě výroby pro vojenské účely. Civilní vývoj byl zcela zastaven. Hlavním výrobním programem Magnetonu do roku 1945 byl technicky i výrobně náročný výrobek - tlumící gyroskop (tzv. program E 2).

V srpnu 1942 vystřídal ředitele ing. Havelku ve funkci vedení firmy brněnský Němec ing. Gottfried Bartelnus. V roce 1943 se neúspěchy německých vojsk na východní frontě projevy stoupajícím tlakem vojenských úřadů na stálé zvyšování tempa zbrojní výroby a zvyšováním dozoru na její kvalitu. Uvedená opatření končila dosazením nového ředitele říšského Němce ing. Ericha Keuchena v květnu roku 1943. Před nástupem do Magnetonu řídil firmu Garbo-Lahmayer v Cáchách. Tato firma, která zaměstnávala asi 6 000 dělníků, vyráběla elektrické přístroje a autoelektriku pro vozy Ford v Kolíně nad Rýnem. V průběhu roku 1943 byla vybombardována. Ing. Keuchen zavedl v Kroměříži první pásovou výrobu s montážními vozíky. Tímto opatřením se zvýšila produktivita v montáži asi o 300%, montáž byla navíc prováděna ženami místo zkušených mechaniků. Tzv. mírová výroba byla v tomto období zcela zastavena a rozpracované soupravy elektrické výstroje byly nevhodně uloženy v bývalých prostorách firmy na Komenského náměstí. Do provozu byla zaváděna výroba programu E2. Kromě toho byla zřízena slévárna hliníkových slitin, zinkovna, stolárna a kalárna.

V roce 1944 stále intenzivnější bombardování německých průmyslových center, blížící se východní fronta a vyloštění spojenců v Normandii způsobily zvyšující se materiálové potíže ve výrobě. Časové ztráty způsobovaly téměř denní přelety amerických bombardovacích letadel přes Kroměříž. Část zaměstnanců (34 chlapců a dívek ročníku 1924) odešlo na nucené práce do Německa. Část dělníků musela být uvolňována na zákopové práce. V roce 1944 zadala firma Bosch Magnetonu velkou objednávku na výrobu zapalovacích cívek, rozdělovačů a dynam typu Bosch, kdy podle plánu mělo být dodáváno 2000 ks výrobků měsíčně.

Počátkem roku 1945 již nikdo o výsledku druhé světové války nepochyboval, fronty se blížily k hranicím Protektorátu a Němci přemýšleli, jak uchránit svoje životy a majetky. V Kroměříži byly budovány zátarasy, protitankové jámy a kolem města se táhl kruh zákopů. Zásobování výroby Magnetonu se neustále zhoršovalo, hotové zboží nebylo možné odesílat buď pro přerušovanou dopravu, nebo pro vybombardování dodavatele, výroba vázla, až konečně 1. května 1945 byla zastavena úplně. Pod vedením ing. Buška, Emila Havlíčka a jiných byly už od dubna připravovány plány na zabezpečení továrny a důležitého zařízení před ustupujícími Němci. V kuchyňském sklepě byly ukryty zásoby potravin a zazděny zkušební a měřicí přístroje. Počátkem května 1945 byla ustanovena skupina šesti pracovníků, kteří dobrovolně zůstali v Magnetonu, aby podnik v případě potřeby uchránili před ustupujícími Němci. Byli to: Josef Žila, František Talaš, Jaroslav Urbánek, Čeněk Suchý a Zdeněk Havlíček. Díky jejich statečnosti a obětavosti se podařilo podnik ochránit od větších škod. Pokud jde o ředitele, říšského Němce ing. E. Keuchena, tak ten závod opustil již koncem dubna 1945.

Tovární budovy a strojní zařízení zůstaly po bojích při osvobození Kroměříže nepoškozeny, jen byly výbuchem náloží na nedalekém železničním mostě rozbity okenní tabule. Ode dne 14. května 1945 pracovala část osazenstva Magnetonu na odstranění válečných škod ve městě a okolí, na stavbě provizorního mostu přes Moravu, čištění vlastního závodu a druhá část připravovala výrobu. V polovině května 1945 se konaly volby do prozatímní závodní rady a volba nového ředitele, kterým se stal Vladimír Skalický. Vzápětí v červnu byl vystřídán Aloisem Bubíkem. Předsedou závodní rady byl zvolen Antonín Chalupa, který se zároveň stal předsedou závodní organizace KSČ.

Po skončení okupace stál Magneton před problémem výrobního programu. Nový nebyl připraven a starý program a jeho technická příprava byl v takovém stavu, že nebylo možné podle něho okamžitě vyrábět. Přes nesčetné překážky s materiálem a pracovními silami byly obtíže překonány a v roce 1946 bylo možné plnit zadané objednávky.

Výrobní podmínky byly velmi ztížené, protože v době války se produkce soustředila na výrobu pro potřeby armády. Původní výroba měla výrobní zařízení velmi opotřebovaná a většinou nevhodná pro větší výrobní série. V technické konstrukci několik schopných konstruktérů odešlo, aby dokončilo válkou přerušena studia. To vše brzdilo rozběh výroby a přísun práce pro dělníky. Dalším těžce řešitelným problémem byl nedostatek materiálu, který byl předtím odebírán z Německa. Značné zpoždění výroby způsobovaly i poruchy v dodávkách elektrické energie a plynu. Koncem srpna měl Magneton objednávky na 3 000 souprav elek-

trické výstroje pro různé automobily a stále docházely další, protože jejich dovoz z ciziny nebyl možný. V srpnu 1945 nastoupil nový ředitel Jiří Roušar, který původně ve firmě pracoval v letech 1933–1940 jako konstruktér.

Po osvobození Československa v roce 1945 byl dne 27. října Magneton jako klíčový průmyslový podnik s vojenskou výrobou znárodněn a o rok později začleněn do podnikového ředitelství Pal, které tehdy sdružovalo všechny tuzemské výrobce příslušenství motorových vozidel. Tak přestal být koncernovým závodem Čs. Zbrojovky Brno, které vděčí za svou výstavbu a technický rozvoj.

Významnou poválečnou událostí byly v roce 1946 bezpochyby oslavy 20. výročí založení Magnetonu. V zastoupení ministra průmyslu B. Laušmana pronesl projev sekční šéf ministerstva průmyslu ing. V. Brůža a dále podnikový ředitel Palu ing. Železný. Vedení firmy nechalo při této významné příležitosti zhotovit mramorovou desku se jmény 25 zakládajících pracovníků. Za pracovníky Magnetonu přednesl projev A. Bubík, který vyzvedl zásluhy ing. Brůži při zavedení elektrické výstroje v Československu.

Kroměříž, začátek přístavby podniku PAL - Magneton (1947)

MGR. MARTINA ŠLANCAROVÁ

DĚJINY PAL-MAGNETONU V LETECH 1948–1989

Po únorových událostech roku 1948 a komunistickém převratu se PAL-Magneton stal pevnou součástí socialistické ekonomiky, řízené pomocí tzv. pětiletých hospodářských plánů. Nedílným doplňkem života zaměstnanců národního podniku byly každoroční oslavy Mezinárodního dne žen (8. 3.), svátku práce 1. máje (1. 5.) a Velké říjnové socialistické revoluce (7. 11.). U příležitosti svátku práce byly v Kroměříži organizovány májové průvody s alegorickými vozy.

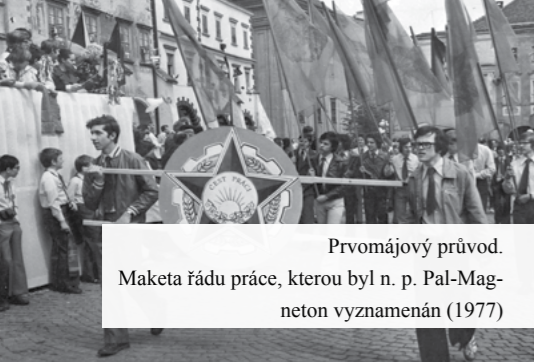
PAL-Magneton byl v letech 1948–1989 monopolním výrobcem elektrického příslušenství motorových vozidel v Československu a největším strojírenským podnikem v kroměřížském okrese. Struktura výrobního programu se utvářela tak, aby od poloviny 50. let zůstala v podstatě stabilizovaná na zdrojové soupravy, spouštěče a přístroje zapalování pro zážehové motory. Do výroby byly zavedeny i další přístroje a zařízení. Například v roce 1950 byla zahájena další speciální výroba - souprava Kasa pro speciální vojenská vozidla a dvě soupravy elektrické výstroje 601 a 602 včetně zapalování pro vojenská letadla dle sovětské dokumentace. V roce 1957 byl sortiment výroby spotřebního zboží rozšířen o zapalování Moped, motorčky pro holicí strojky a vťahovací magnety.

Únor v PAL-Magnetonu (1948)

Oslava 60. výročí Velké říjnové socialistické revoluce (1977)

Prvomájový průvod.
Maketa rádu práce, kterou byl n. p. Pal-Magneton vyznamenán (1977)

Nástrojárna PAL Magnetonu
(80. léta 20. století)

Areál továrny firmy Ignác Lorenz

Nákres nadstavby I. patra obytné budovy
K.Mertla, Hulínská 255 (1941)

Významnou událostí bylo v roce 1948 spuštění velkého montážního pásu, který umožňoval montáž až pěti druhů výrobků. Současně byly vybudovány užší dopravní spojovací pásy na přepravu hotových výrobků mezi zkušebnou, kvalitativní kontrolou a balírnou. I oddělení zapalovacích cívek bylo vybaveno montážním pásem na montáž cívek, s přípoji na přepravu smontovaných cívek do lakovny, kontroly a expedice.

K PAL-Magnetonu byly připojeny objekty dřívějších místních firem Ig. Lorenz (od roku 1945 Motor-Union Kroměříž), Mertl (později Pilana) a Pánek. Při příležitosti sloučení firem Ig. Lorenz a PAL-Magneton v roce 1950 se konalo slavnostní shromáždění všech zaměstnanců, jehož vyvrcholením byl koncert Hanácké filharmonie. V roce 1952 byla k národnímu podniku přičleněna hala vedlejšího závodu Pánek - výroba parket a dřevěných špalíků pro dřevoplyn, která byla v roce 1955 zbořena a na jejím místě postavena kryobarokomora a jiné zkušebny.

Mimo Kroměříž podnik získal a rozvíjel pobočné závody ve Valašských Kloboukách (1950) a v Morkovicích (1958). Tyto organizační změny v podniku vytvořily nové správní a výrobní podmínky. Po zrušení zakázky na vtažovací elektromagnety byla do provozovny v Morkovicích převedena kompletní výroba a montáž zapalovacích cívek automobilových a motocyklových. Kromě továren v Kroměříži, Valašských Kloboukách a v Morkovicích byla část výroby podniku PAL-Magnetonu umístěná v Tesle, n.p. Jablonné nad Orlicí (výroba odporů pro speciální účely), v MEZ, n.p., Brumov nad Vltavou (výroba kolektorů) a v NVT Leopoldov (výroba dynamospouštěčů pro motocykly).

Výrobky PAL-Magnetonu byly v 70. letech 20. století dodávány 150 zákazníkům. Mezi hlavní tuzemské odběratele patřil AZNP Mladá Boleslav, n.p. TATRA, LIAZ, AGROZET-ZETOR, AVIA, TAZ, JAWA, PRAGA a mnohé další. V oblasti leteckého průmyslu se jednalo o podniky AERO Vodochody, MOTORLET Praha a LET Kunovice. Všechny požadavky opraven a dopravních podniků na výrobky PAL-Magnetonu na území Československa zajišťovala MOTOTECHNA. O export do zahraničí se staral PZO Motokov. Největším odběratelem bylo Polsko, Bulharsko, Německá demokratická republika (NDR), Maďarsko, Rumunsko a Jugoslávie. Mimo země socialistického bloku byly výrobky Palu-Magnetonu dováženy do Turecka, Indie a Itálie.

Nedílnou součástí firemní propagace byla každoroční účast na různých strojírenských veletrzích a výstavách. Mezi největší dodnes patří Mezinárodní strojírenský veletrh pořádaný od 50. let 20. století v Brně. Všechny ročníky byly pro PAL-Magneton jistě úspěšné, ale rekordní zájem firem vzbudily na veletrhu v roce 1972 nové spouštěče Saviem, v pěti základních řadách, které byly váhově o 3,5 kg lehčí než starý spouštěč typu Zetor. Kontrakty byly uzavřeny s firmami z Polska, NDR, Jugoslávie, Bulharska, Sýrie a Itálie.

PAL-Magneton od 60. let 20. století pravidelně organizoval soutěž hospodárné jízdy Economy run a jiné závody, jako byla například Rallye Alternator. Do historie podniku se výrazně zapsal závod Economy run pořádaný v roce 1968, kterého se účastnil rekordní počet vozidel - 96 vozidel a 23 veteránů, z nichž nestarší byl z roku 1908. Soutěžní trasa vedla z Kroměříže přes Valašské Klobouky a měřila 297 km. Rychlostní závod historických vozidel-veteránů-se konal na Velkém náměstí v Kroměříži. Součástí závodu a oslav byla také výstava výrobků v Závodním klubu ROH na Starém pivovaře, estrádní večer, věcná loterie a volba královny krásy „Miss Economy“, závod cyklistů a občerstvení v závodním klubu PAL. Hlavní cenou pro vítěze soutěže Economy run byl skútr Tatran.

V oblasti technického rozvoje podniku měla svůj význam pobočka Československé vědeckotechnické společnosti, která v PAL-Magnetonu pracovala od roku 1959. Přispívala svou přednáškovou činností nejen k šíření informací, ale i technické úrovni vlastních zaměstnanců a kolegů z jiných podniků. Vyvrcholením její každoroční práce byly konference o elektronice v motorových vozidlech, pravidelně byly pořádány Dny nové techniky.

JAK VYPADAL PRACOVNÍ ROZVRH ZAMĚSTNANCŮ MAGNETONU?

Od února 1949 byl v podniku zaveden šestidenní pracovní týden. Do té doby se v sobotu nepracovalo, jen jako práce přesčas. Pracovní provoz byl od roku 1961 na strojních pracovištích třísměnný (od 6 do 14 hod., od 14 do 22 hod. a od 22 do 5 hod. ráno), na ostatních 1–2 směnný. Od poloviny 60. let byla zavedena jedna volná sobota v měsíci. Volná sobota

Závod Rallye Alternátor (1981)

musela být nadpracována v pracovní dny 15 min denně. Průměrný plat tehdy dosahoval výše 1.366,- Kčs. V roce 1967 byl zaveden pracovní režim 43 hodin týdně se třemi volnými sobotami. Zrušení pracovní soboty se zaměstnanci dočkali o rok později. Od doby, kdy Magneton sídlil v malé dílně na Komenského náměstí s 26 zaměstnanci, jejich počet v 60. letech 20. století dosáhl 4000 pracovníků.

SRPNOVÉ UDÁLOSTI ROKU 1968

V srpnu 1968 došlo pod vlivem celostátních politických událostí v PAL-Magnetonu k nesplnění plánu výroby zboží o 7 mil Kčs. V podnikové kronice se dochoval detailní popis tehdejších událostí: „Již časně zrána 21. 8. 1968 se lidé dovídali zprávu, že je ČSR obsazováno vojsky Varšavské smlouvy. Po krátké ranní celozávodní schůzi všichni pracující odsoudili tento protizákonný čin a schválili protestní rezoluci. Na druhé směně pracovalo jen několik desítek lidí, zbytek opustil závod. Ve čtvrtek dne 22. 8. 1968 obsazení ČSR odsoudily i závodní jednotky Lidových milicí, zároveň byl vysloven požadavek na propuštění internovaných zástupců státu a protestováno proti narušení suverenity. Pro nesplnění požadavků vstoupilo společně všech 14 nejdůležitějších podniků do dne 22. 8. do 14 hod do jednodenní generální stávky. V pátek dne 23. 8. se v ranních hodinách na závodě objevil smuteční prapor a státní vlajka na půl žerdi na znamení nesouhlasu Palováků proti obsazení ČSR. V závodě pokračovala protestní stávka, kterou řídil stávkový výbor. Zaměstnanci byli na svých pracovištích, ale nepracovali. Na společné schůzi ZV ROH a zástupců ZO KSČ za přítomnosti ředitele J. Hnáta byl dohodnut společný postup při zabezpečení pořádku a opatření pro případ obsazení závodu. V noci z 22. na 23. 8. byla vojsky Varšavské smlouvy obsazena Kroměříž. Na celostátní výzvu se dne 26. 8. na 15 min na protest proti průtahům v jednání s našimi představiteli v Moskvě rozezvučely zvony a tovarní sirény (v 9 hod na 15 min). Závodní výbor projednal s vedením důsledky výrobních ztrát a sobota 31. 8. byla stanovena jako pracovní den náhradou za generální stávku. Dále se vedení rozhodlo využít čtyř volných sobot v měsíci září ke snížení srpnového výpadku o 5 mil Kčs. V průběhu srpnových událostí byla vlastními prostředky vydána a rozmnožena 4 speciální čísla Magnetonské Jiskry, hlavně zásluhou redaktora S. Krejčíře. Dne 13. 9. 1968 se na přání zástupců sovětského vele-ní uskutečnilo setkání s pracovníky Palu. Pohovor začal v nářadovně v 9 hod. Na dalších pracovištích z důvodu nezájmu k setkání nedošlo“.

Pal-Magneton, pásová výroba

Jednouúčelový stroj pro vrtání, n. p. Pal-Magneton (1975)

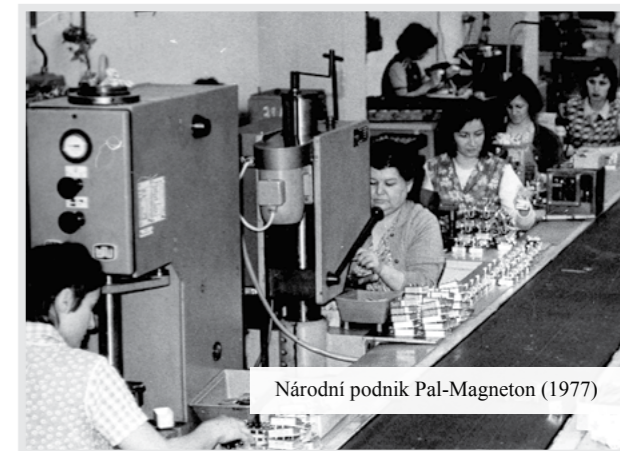
Další vývoj situace je všeobecně znám, pobyt sovětských vojsk byl legalizován a po „konsolidaci politického systému (tj. vnitřního sjednocení KSČ a upevnění jeho mocenského monopolu) nastává období „normalizace“ politického systému a kádrových prověrek. I činnost podniku PAL-Magnetonu se konsolidovala a výroba se rozjela na plné obrátky.

Největší změnou v historii podniku v 80. letech 20. století byla reorganizace automobilového průmyslu v roce 1986, kdy se PAL-Magneton Kroměříž změnil v oborový podnik. Stal se tak součástí kombinátu automobilového průmyslu složeného ze šesti oborových podniků. Vedením byl pověřen ing. J. Štěpán. Do tohoto oborového podniku patřily: oborovými podnik PAL-Kroměříž s pobočkami ve Val. Kloboukách a Morkovicích, n.p. Pal Praha Kbely, Autopal Nový Jičín, Motorpal Jihlava, Autobrzdý Jablonec Nad Nisou, Pražská akumulátorka Mladá Boleslav a Jiskra Tábor.

OSLAVY VÝROČÍ PAL-MAGNETONU

V roce 1961 vstoupil Magneton do 35. výročí svého založení. Toto významné pracovní jubileum bylo pro vedení podniku vhodnou příležitostí k přehledce a vyhodnocení života a činnosti závodu a k ocenění záslužné práce těch, kteří závodu věnovali převážnou část svého života, nebo se jinak zasloužili o jeho rozvoj. Oslavy výročí proběhly dne 19. srpna v závodním klubu ROH PAL-Magneton na Starém pivovaře. Slavnostní projev pronesl ředitel J. Hnát. Na závěr byli dlouholetí pracovníci oceněni čestným uznáním a upomínkovými předměty – zlatým nebo stříbrným odznakem. V rámci výročí byly v závodním klubu uspořádány ve dnech 22.–23. srpna 1916 Dny nové techniky, spojené s prezentací výrobků a s různými odbornými přednáškami. Vyvrcholením oslav byla estráda ve skle-níku Květné zahrady za účasti našich i zahraničních umělců. Kromě toho bylo vydáno i slavnostní číslo Magnetonské Jiskry.

Dne 26. srpna 1966 se v Domě kultury v Kroměříži konalo slavnostní zasedání k 40. výročí PAL-Magnetonu, na kterém se sešlo 600 účastníků a hostů. Mezi hosty byli vedoucí představitelé politického a veřejného života na okrese (tajemník OV KSČ A. Šebestík, předseda ONV Kroměříž V. Ambruz, předseda MěstNV V. Zdráhal a další). Státní úřady zastupoval náměstek ministra těžkého průmyslu B. Bělovský a technický ředitel Československých automobilových závodů F. Bártek. Zúčastnili se také bývalí ředitelé Magnetonu J. Bobek a J. Roušar a další. Slavnostní zasedání zahájil a řídil předseda ZV ROH A. Polišenský. Hlavní projev přednesl podnikový ředitel Magnetonu J. Hnát, následoval v zastoupení ministra projev náměstka B. Bělovského. Po projevech byly nejlepším pracovníkům uděleny odznaky Nejlepší pracovník strojírenství,

Národní podnik Pal-Magneton (1977)

Navijení kotev, n.p. Pal-Magneton (1975)

250 pracovníků obdrželo pamětní plakety Pal-Magnetonu a čestná uznání. Všichni účastníci také dostali skleněný pohárek se zlaceným znakem podniku. Dalším bodem programu byla po společném obědě prohlídka výstavy v závodním klubu a poté estráda pro účastníky oslav. O den později proběhl na Komenského náměstí v Kroměříži koncert a ohňostroj, zakončený taneční veselící.

U příležitosti 50. výročí založení PAL-Magnetonu v roce 1976 proběhla řada akcí, první z nich byla tisková konference, kterou vedení národního podniku ve spolupráci s tiskovým odborem GŘ ČAZ uspořádalo v Praze. Hlavním programem byly otázky novinářů, na které odpovídal předseda ZV KSČ F. Havela, vedoucí prodeje V. Vrbecký a vývojoví technici

Rekreační středisko Rajnochovice-Košovy

V. Hájek a J. Grus. Doplněním informací byla výstava novinek, které ukazovaly další vývojové směry. Největší zájem mezi novináři byl o miniaturní hybridní elektrický regulátor pro alternátory pro osobní vozy Škoda nové generace. Další oslavy následovaly v měsíci září - dne 17. 9. 1976 dostali pracovníci zdarma oběd a na slavnostní schůzi v prostorách divadelního sálu Domu kultury se sešlo 200 účastníků, vybraných zástupců všech tří závodů a pozvaní hosté z okresu, města i z generálního ředitelství Československých automobilových závodů a z odborového svazu Kovo. Kromě toho se slavností zúčastnili i zahraniční hosté z partnerských podniků. S hlavním projevem vystoupil podnikový ředitel M. Hradecký a předseda ZV KSČ F. Havela. Vybraní pracovníci obdrželi při této příležitosti různá ocenění ve formě vyznamenání. Oslavy pokračovaly i večer, kdy proběhl společenský program, jehož hlavní hvězdou byl orchestr Gustava Bromy se svými hosty. K tanci a poslechu hrál orchestr O. Netopila a dechovka Valaška z Valašských Klobouk. Dne 18. září odstartoval z Velkého náměstí v Kroměříži X. ročník automobilového závodu „Ekonomy Run“, následovaný přehlídkou historických vozidel (veteránů). Závodníci se vydali na 293 km dlouhou trať vedoucí přes po-
bočné závody v Morkovicích a Valašských Kloboukách. Plnění soutěžních úkolů a branných disciplín bylo připraveno v rekreačním středisku v Rajnochovicích. Nezapomnělo se ani na bývalé zaměstnance, pro které byl připraven společenský večer.

PÉČE O ZAMĚSTNANCE

Neustálý příliv zaměstnanců PAL-Magnetonu si vyžádal bytovou výstavbu a další potřebnou infrastrukturu (obchody, školy, školky, lékařskou péči apod.). Od roku 1948 do roku 1960 postavil podnik na svoje náklady 92 bytů. V dalších letech podporoval výstavbu družstevních bytů, panelových domů a ubytoven. Tak byly položeny základy kroměřížských sídlišť Slovan I., Bělidla a Zachar.

Mateřská škola a jesle na Páleníčkově ulici na sídlišti Slovan (zal. 1966)

PAL-Magneton se vždy vzorně staral o své zaměstnance i o jejich děti - v Kroměříži provozoval několik předškolních zařízení - mateřskou školu a jesle na Slovaně (1966), stejné zařízení na Bělidlech a na dnešní Vejvanovského ulici. Obytný dům na Vejvanovského ulici, tzv. Lorencova vila, byl po dodatečném znárodnění předán firmě PAL-Magneton a v prvním poschodí byly upraveny místnosti pro mateřskou školku. Její provoz byl zahájen v roce 1953.

V těsném sousedství továrny, na Bílanské ulici, sloužilo rodinám s malými dětmi další předškolní zařízení - jesle, které byly pracovníky Palu využívány od roku 1951. Lékařská péče o zaměstnance byla zabezpečena zdravotním střediskem a zubní ambulancí.

Kolektiv zaměstnanců a dětí závodních jeslí Pal-Magnetonu na Bílanské ulici

SPORTOVNÍ A KULTURNÍ VYŽITÍ

V roce 1956 byl založen Závodní klub ROH PAL Kroměříž, který zaujímal významné místo ve společenském a kulturním životě města Kroměříže. Možnost užívání vlastní budovy – Starého pivovaru - se stala impulsem pro zakládání různých zájmových kroužků - mezi prvními vznikl divadelní odbor, fotokoržek a akvaristé. I v pozdější době se vytvářely podmínky pro zakládání dalších kroužků - hudebního, tanečního, výtvarného, národopisného – hanáckého, mysliveckého, filatelického, turistického, kroužku šachistů a jazykových kroužků. Existovala zde i big-beatová skupina, jazzový kroužek a kroužek esperanta, který vydal publikaci o Kroměříži v esperantu. Kromě pravidelných víkendových tanečních večerů se na Starém pivovaru v neděli konalo promítání pro děti.

Pro kroměřížskou veřejnost se staly nezapomenutelnými představení divadelního odboru (Matka, Křišťálová noc, Kočičí hra, Pušky paní Carrarové a mnohé další), který získával na nejrůznějších přehlídkách a soutěžích nejlepší umístění. Poprvé debutoval v roce 1953 ve skleníku Květné zahrady představením Lesní panna od J. K. Tyla. V říjnu téhož roku měl premiéru Tartuffe od Molière, se kterým zaznamenali ochotníci velký úspěch. Soubor se pravidelně zúčastňoval celostátní divadelní přehlídky Jiráskův Hronov. Mezi nejvýraznější herecké osobnosti souboru patřila L. Cápková, na jejíž počest je v Kroměříži od roku 2008 každoročně organizována divadelní přehlídka ochotnického divadla. V souboru působila řada vynikajících herců – za všechny jmenujme L. Tvarůžka, J. Grosse, J. Hynka, M. Nesvadbu, E. Kaniovou, M. Horákovu, V. Polišínského, V. Bartíkovou a L. Mazáka.

V roce 1953 akvaristický kroužek instaloval výstavu v ZK ROH Pal Magneton. Výstava se 2x stěhovala, definitivní umístění nalezla v Podzámecké zahradě (nedaleko dnešního zookoutku). V době největší slávy zde bylo prezentováno 163 různých druhů ryb zastupujících 62 rodů. Jejimi provozovateli byli manželé Baštovi.

V roce 1959 se součástí ZK ROH stal zpěvoherní odbor Hanáckého orchestrálního sdružení, který uvedl řadu oper a operet (Prodaná nevěsta, Carmen, Hubička aj.). Zvláštní zmínku si zaslouží předsta-

Akvarijní výstava ZK n. p. Pal-Magneton v Podzámecké zahradě (70. léta 20. století)

vení Mamzelle Nitouche v režii zasloužilého umělce Oldřicha Nového, který vystoupil i v titulní roli. Vysokou úroveň zaznamenal i fotokoružek, který byl pořadatelem několika celostátních výstav fotografií pod názvem Objektivem a očima. Intenzivní činnost vyvíjel také Klub amatérského filmu.

Závodní klub ROH ukončil svoji činnost v roce 1976 a byl nahrazen tzv. sdruženým závodním klubem ROH (SZK ROH) při Domě kultury v Kroměříži. Jeho členy se stalo dvacet kroměřížských podniků a institucí. Ředitelem byl jmenován V. Gardavský. PAL-Magneton byl v řídicím výboru zastoupen I. Matouškem, L. Tvarůžkem, J. Baštou a A. Roháčkem. Statutárním provozovatelem SZK ROH byl v roce 1978 ustanoven ZV ROH Pal Magneton. Každoročně bylo pořádáno mnoho soutěží a přehlídek – k tradičním patřil Arsfilm amatérů nebo již zmiňovaná výstava fotografií Objektivem a očima. V roce 1978 obsadil na Arsfilmu 2. místo člen kroměřížského kroužku amatérského filmu při SZK ROH ing. L. Františ.

Od roku 1946 užíval Magneton sportovní areál SK Haná, kde tělocvičná jednota Sokol-Pal Magneton každoročně pořádala různé akce - fotbalové, volejbalové, tenisové, nohejbalové turnaje aj. Pravidelně byl pořádán závod v orientačním běhu O pohár PAL-Magnetonu. V zimním období byla na Hané pro bruslení upravena ledová plocha a organizována zimní výběrová rekreace. V červnu 1951 pořádala závodní jednota Sokol sokolský den s průvodem a závody na Rejdišti a na Hrázi. Starostou jednoty byl J. Cibulec. Tělocvičná jednota byla přejmenována na Spartak a v roce 1958, když se sloučila s tělovýchovnou jednotou Slavoj, se název ustálil na Slavia Kroměříž. Předsedou byl zvolen J. Žila.

Populárním fenoménem byly v letech 1955–1985 spartakiády, konané v pětiletých cyklech, do kterých se zapojovali i sportovci z PAL-Magnetonu. Předcházely jim přípravy a pak vlastní vystoupení na místních, okresních a celostátní spartakiádě v Praze. Součástí každé spartakiády byly zimní a letní soutěže v různých sportech a tělovýchovná akademie.

Podnik Pal -Magneton přispěl finančně na zastřešení kroměřížského zimního stadionu a na výstavbu krytého plaveckého bazénu. Zaměstnanci při těchto investičních akcích odpracovali mnoho brigádnických hodin. Pro zaměstnance podnik vybudoval rekreační středisko v Rajnochovicích, kde probíhaly v letních měsících také tábory pro děti.

Počátkem roku 1954 založil Svazarm při PAL-Magnetonu letecký a modelářský kroužek a sportovní střelecký kroužek. V roce 1955 se nabídka kroužků rozšířila o radiokroužek, autokroužek, plachtaře, modeláře, motorové letce, parašutisty, střelecký kroužek a kynologický kroužek.

SK Haná Kroměříž

Firma PAL-Magneton vydávala od roku 1948 závodní časopis Magnetonský odborář, jehož prvním redaktorem byl Š. Košínař. O sedm let později byl název změněn na Magnetonskou Jiskru, která od roku 1960 nevycházela již jako měsíčník, ale jako týdeník. V 60. letech 20. století zahájil svou činnost závodní rozhlas. Pravidelné relace byly vysílány třikrát týdně v době od 13.30 pro první směnu a ve 13.50 pro druhou směnu.

POBOČKY A PROVOZOVNY

Součástí národního, později státního podniku PAL-Magnetonu byly pobočky ve Valašských Kloboucích (závod 02), v Morkovicích (závod 03) a provozovny ve Zdounkách, Ratajích a Kvasicích.

Závod 02 Valašské Klobouky

V roce 1951 převzal národní podnik PAL-Magneton Kroměříž závod Kotva, který ve Valašských Kloboukách vyráběl houně a papuče. Od srpna téhož roku byl jeho ředitelem Ludvík Jurásek. V roce 1954 se název podniku změnil na Dynamo n.p. V té době se zde totiž vyráběla hlavně dynamy pro automobilový průmysl. O čtyři roky později se podnik opět stal součástí organizační struktury n.p. PAL-Magneton jako závod 02. Výrobní program zůstal zachován. V souvislosti se změnami, které přinášelo postupné nahrazování dynamy alternátory, došlo ke změně a závod 02 poté vyráběl hlavně spouštěče. Podnik se postupně rozrůstal, kromě nové výrobní haly byla postavena čistička odpadních vod, skladové prostory, kotelna, druhá výrobní hala i nástrojárna.

Podnik se staral o všestranný rozvoj svých zaměstnanců. Ve Valašských Kloboukách se mohli vzdělávat a kulturně rozvíjet ve Sdruženém závodním klubu Radost. Obdobně jako v mateřském podniku jim byly k dispozici podnikové byty a pro děti pionýrský tábor ve Štěpáně.

Závod 03 Morkovice

Pobočka PAL-Magnetonu v Morkovicích vznikla v roce 1958. Sídlila v pronajaté nové tovární hale košíkářského družstva ZADREV Morkovice. Zpočátku zde pracovalo 50 zaměstnanců, jejich počet do roku 1970 postupně vzrostl na 300 osob. Ve výrobním programu závodu 03 se postupně objevovaly zapalovací cívky, rozdělovače a spínače. V 70. letech 20. století byly do výroby zavedeny náročnější výrobky jako je elektronické zapalování a další přístroje. Mimo uváděné hlavní výrobky se zde vyráběly i spínače startérů, cívky topení, odpojovače a další.

UČŇOVSKÁ VÝUKA

Magneton již od svého založení v roce 1926 vychovával svůj vlastní dorost přijímáním učňů do tříletého učebního poměru. Rodiče učňů za ně platili nemocenské pojištění, jak to bylo v té době obvyklé a učni od firmy dostávali týdenní kapesné, odstupňované dle počtu učebních let. Počet učňů byl závislý na počtu dělníků - v letech 1926–1935 měl Magneton 10 učňů, v roce 1945 již dosáhl

Učňovské středisko n. p. Pal-Magnetonu, mistr František Limarovský (1975)

výše 60 učňů. Po dobu učení byli pomocnými dělníky a jednou týdně navštěvovali pokračovací školu, kde si osvojovali teoretické vzdělání a technologii materiálu. Po uplynutí tříleté učební doby obdržel učeň výuční list a stal se tovaryšem, tj. středně kvalifikovaným dělníkem. V prvních dvaceti letech existence Magnetonu cca 270 učňů obdrželo výuční list následujících oborů - soustružníci, frézáři, nástrojáři a mechanici.

Znárodněním průmyslu v roce 1945 nastala změna v dosavadní praxi učňovské výuky. V následujícím roce se oddělila výuka učňů od seriové výroby a včlenila se do učňovských dílen, které v následujících pěti letech postupně přecházely do specializovaných samostatných internátů a učilišť. Také n.p. PAL- Magneton vyčlenil část učňů z výroby a v prostorách původního Magnetonu na Komenského náměstí zřídil samostatnou učňovskou dílnu. V srpnu 1948 pak firma zřídila učňovský internát a dílny pro všechny učně na Lindovce v bývalé studentské koleji řádu sv. Antonína. O rok později získal PAL-Magneton budovu bývalé hospodářské školy na dnešní ulici Nábělkova a zřídil zde Středisko pracujícího dorostu. Počet oborů byl rozšířen o elektromechaniku pro motorová vozidla a traktoristy opraváře pro zemědělství. V 50. a 60. letech došlo v učňovském školství k mnoha změnám, škola několikrát změnila název. Od roku 1975 se ustálil na označení Střední odborné učiliště strojírenské. Po necelých dvaceti letech vznikl COPT - centrum odborné přípravy technické (1994). V roce 2005 se název školy upravil na SŠ-COPT Kroměříž.

Národní podnik PAL-Magneton (1976)

Z Á V Ě R

Existence Magnetonu (později PAL-Magnetonu) byla po celou dobu fungování neodmyslitelně spjata se společenským děním v Kroměříži. Magneton se v roce 1948 zúčastnil velkolepé kroměřížské výstavy „100 let českého národního života“ samostatnou expozicí a výstavou všech svých výrobků. Velkou pozornost vzbudila trubková kostra osobního automobilu s namontovanými přístroji el. výstroje, které pomocí el.zařízení bylo stále v činnosti. V roce 1963 byla činnost Závodního klubu ROH PAL-Magneton na Starém pivovaře provázána s četnými akcemi v rámci oslav 700.výročí založení města Kroměříže. Divadelní odbor oslavil výročí

premiérou Ibsenovy Nory a pohádkou Zlá princezna a tři mandaríni. Soubor hanáckých písní a tanců založený v roce 1956 se zúčastnil Hanáckých dožinek a Hanáckého bálu.

V květnu 1975 se konala v PAL-Magnetonu konference k 30. výročí osvobození Československa, uspořádaná ve spolupráci s Městským národním výborem Kroměříž. Při této příležitosti byla na administrativní budově objektu II. (před osobní vrátnicí) odhalena pamětní deska se jmény padlých a umučených zaměstnanců v době II. světové války. Desku odhalil předseda ZV KSČ F.Havela. Ve svém příspěvku na konferenci pak ředitel Hradecký připomenul statečnost šesti mužů, kteří ochránili podnik, budovy a stroje před destrukcí ustupujících Němců. Byli to: Emil Havlíček, Josef Žíla, Vincenc Suchý, Jaroslav Urbánek, František Talaš a Zdeněk Havlíček. Konference se účastnili i zahraniční hosté - delegace armády SSSR, družebního závodu z Ruhly v NDR a představitelé okresu a města.

PAL-Magneton se v období 1948-1989 stal rozhodujícím podnikem kroměřížského okresu, neodmyslitelnou součástí rostoucího komplexu československého automobilového a leteckého průmyslu a největším zaměstnavatelem v regionu. Prakticky v každé kroměřížské rodině je možné najít bývalé či současné zaměstnance Magnetonu, kteří představují „živoucí paměť“ nejvýznamnějšího podniku kroměřížského okresu.

Výroba regulátorů, n.p. Pal-Magneton (1985)

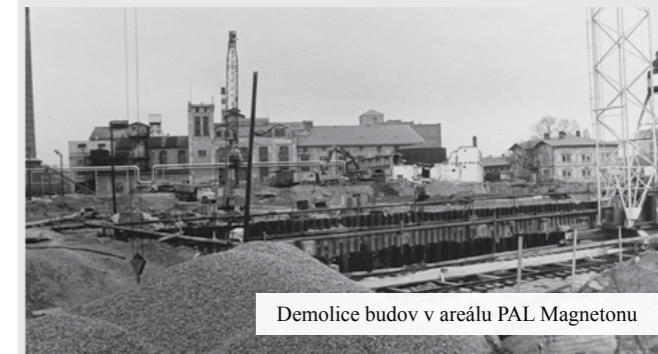
PAL Magneton - výstavba

Oborový podnik PAL - vstup (1986)

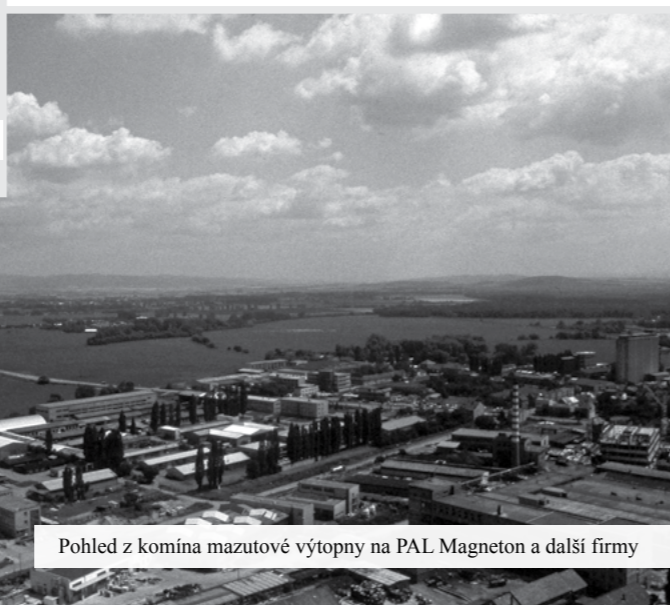
Středisko alternátorů, národní podnik Pal-Magneton (1975)

Demolice budov v areálu PAL Magnetonu

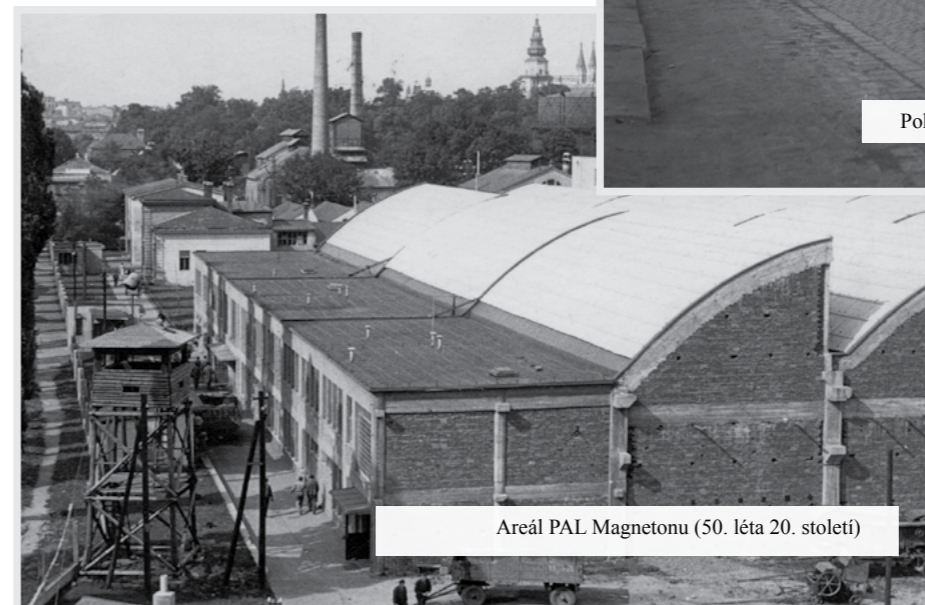
Personální odbor státního podniku PAL Magnetonu (1985)

Pohled z komína mazutové výtopny na PAL Magneton a další firmy

Pohled na Hulínskou ulici v Kroměříži (70. léta 20. století)

Areál PAL Magnetonu (50. léta 20. století)

SEZNAM ŘEDITELŮ MAGNETONU (POZDĚJI PAL-MAGNETONU) V LETECH 1926–1989

Rudolf Ordelt (1926-1938)

Alois Bubík (1939-1940 dočasný technický správce, 28.6.-1.9. 1945 prozatímní vedení)

Ing. Pavel Kubín (1940-1941 technický vedoucí)

Ing. František Havelka (1941-1942 technický ředitel afilovaného závodu Zbrojovky)

Ing. Gottfried Bartelnus (1942-1943)

Ing. Erich Keuchen (1943-1945)

Vladimír Skalický (prozatímní správce do 28.6. 1948, ředitel 1947-1949)

Jiří Roušar (1945-1946)

Jaroslav Šídla (1946-1947)

Josef Bobek (1949-1951)

Jan Souhrada (1951-1953)

Ladislav Hudeček (1953-1961)

Jaromír Hnát (1961-1974)

Ing. Miroslav Hradecký (1974-1977)

Ing. Bedřich Čulík (1977-1986)

Ing. Josef Štěpán (1986-1989)

Ing. Jaroslav Pitrun (1989-)

MEDAILONKY VYBRANÝCH ŘEDITELŮ

Rudolf Ordelt (*1878 Přerov, +1938 Kroměříž)

Spolumajitel firmy Magneton s r.o. v Kroměříži působil jako její obchodní a administrativní ředitel v letech 1926-1938. Vyučil se v obchodě s koloniálním zbožím A.Schipek v Kroměříži. Později pracoval jako účetní v továrně na uzenyiny Fr.Navrátila v Kroměříži (dříve J.Simon) a to do roku 1906, kdy se oženil s vdovou po tragicky zemřelém továrníkovi Navrátilovi. Po první světové válce (1914-1918) prodal uzenářský závod V. Konečnému a věnoval se správě majetku, který patřil jeho manželce. V roce 1926 založil spolu s ing. Kvapilem firmu Magneton.

Ing. Jan Kvapil (*1874 Kroměříž, ?)

Technický ředitel firmy a společník působil v Magnetonu v letech 1926-1928. Po nedokončených studiích na reálce se vyučil strojním zámečnickem u firmy Nesvadba v Kroměříži. Poté odešel do Prahy, kde pokračoval ve studiích. Následoval Berlín, kde se oženil. Po svatbě odešel do Anglie, New Yorku, Argentiny, aby svoji pouť ukončil v Austrálii, kde založil a provozoval menší firmu. V roce 1925 se vrátil do Kroměříže, aby zde společně s R. Ordelttem založil firmu Magneton. O tři roky později firmu opustil a vrátil se zpět do Austrálie.

Ing. Vladimír Brůža (*1899, Okříšky u Třebíče, ?)

Technický ředitel a hlavní konstruktér firmy v Magnetonu působil v letech 1928-1939. Po studiích na technice pracoval do roku 1928 u firmy Křížík v Praze. Pod jeho vedením byla v Magnetonu zavedena výroba magnet obdobné konstrukce jako u firmy Bosch. V letech 1930-1936 zavedl postupně výrobu elektrické výstroje pro osobní automobily Aero, motokola, motocykly, soupravy pro nákladní vojenská vozidla a zapalování pro letecké motory. V období druhé světové války byl vyslýchán gestapem a vězněn. V roce 1945 odešel do Prahy, kde tři roky jako sekční šéf řídil VIII. odbor ministerstva strojírenství. Po Únoru 1948 emigroval do Nizozemí.

Jiří Roušar (*1911 Kroměříž, ?)

Vystudoval vyšší průmyslovou školu elektrotechnickou a jako technický úředník pracoval u firmy Wagner v Olomouci a od roku 1933 do roku 1940 jako konstruktér elektrovýstroje v Magnetonu. Poté působil v Praze jako vedoucí inženýrské kanceláře. Dne 1.8. 1945 se do Magnetonu vrátil ve funkci technického ředitele. V roce 1946 opět odešel do Prahy, kde nastoupil jako technický náměstek nově zřízeného podnikového ředitelství PAL. V letech 1951-1954 se do Pal-Magnetonu Kroměříž opět vrátil, aby zde řídil oddělení vývojové konstrukce.

Jaromír Hnát (*1922 Kladno)

V Kladně vystudoval vyšší průmyslovou školu strojírenskou a po jejím ukončení pracoval 12 let v různých hospodářských funkcích strojírenské výroby. Před nástupem do funkce podnikového ředitele vedl pobočný závod Hodkovice, který patřil n.p. Autobrzdy, Jablonec nad Nisou. V letech 1961-1974 působil jako podnikový ředitel Pal-Magnetonu.

Ing. Miroslav Hradecký(*1924)

Jeho předchozím pracovištěm bylo Generální ředitelství Československých automobilových závodů Praha. Absolvoval Vysokou školu ekonomickou. V letech 1958-1962 byl technickým zástupcem Motokovu v Argentíně, od roku 1968 pracoval na min,všeobecného strojírenství. Ve funkci ředitele Pal-Magnetonu působil v letech v letech 1974-1977.

Archivní fondy:

Fond H 516 Magneton, s r.o. Kroměříž 1926-1946

Fond K 359 PAL-Magneton, s.p. Kroměříž (1924) 1951-1994 - kroniky z let 1960–1983

Fond B-b 1 Městský národní výbor Kroměříž - kroniky Kroměříže z let 1945-1989+ foto

Stavební dokumentace Stavebního úřadu Kroměříž

Literatura:

Padesát let n.p. PAL Magneton Kroměříž 1926-1976

Lidé, stroje, osudy (60 let PAL oborový podnik Kroměříž)

BARTOŠÍKOVÁ, J., OLŠINA, M., ZEŽULOVÁ, J.: Historie a současnost podnikání na Kroměřížsku a Holešovsku, Žehušice 2010

KRŮPA, Václav: 40 socialistické výstavby, Kroměříž 1985

Periodika:

Magnetonská Jiskra

Jiskra

ING. JOSEF ŠAMÁNEK

MALÉ OHLÉDNUTÍ ZA VÝROBKOVOU HISTORIÍ FIRMY MAGNETON

Po celou dobu existence firmy Magneton jsou její výrobky úzce spjaty s výrobci motorů a finálních produktů Československých výrobců. Tatra, Zetor, Liaz, Avia, Jawa i ČZ, ZTS Martin a řada dalších byly v minulosti hlavními odběrateli startérů, zdrojových souprav – dynam a alternátorů s příslušnými regulátory, zapalovacích souprav, relé, spínacích skříněk a další. Řada odběratelů pak pocházela z různých zemí bývalého východního bloku – Polsko, Bulharsko, NDR.

Zapalovací magneto se v modernizované verzi udrželo pouze u motorů bez potřeby další energie. Tím se v poválečné historii staly malé motocykly, jako byl například motocykl Babeta nebo v 70-tých letech stroje pro malou zemědělskou techniku. Tuto techniku doplňovala zapalovací cívka s uzavřeným magnetickým obvodem, v 80-letech pak elektronický zapalovací obvod s tyristorem nebo tranzistorem.

Magnetové zapalování po vzniku společnosti velmi rychle zastaralo. Postaral se o to prudký rozvoj zážehových motorů zejména v poválečném období. Vývoj směřoval k zapalovací cívce s otevřeným magnetickým obvodem. Výroba těchto cívek v modifikacích pro 6V i 12V systémy probíhala až do konce minulého tisíciletí. S rozvojem více válcových motorů se ve vývoji objevil rozdělovač vysokého napětí pro zapalovací svíčky. Tento rozdělovač ve svém principu nesl i další důležitou funkci a tou bylo řízení předstihu v závislosti na otáčkách motoru a podtlaku v sacím potrubí. Výroba v provedení pro čtyř válcové a šesti válcové motory byla určena pro vozy vyráběné na území české a slovenské republiky, zejména však pro vozy ŠKODA a to až do modelu FAVORIT. V novějších verzích se funkce řízení předstihu přenáší do řídicí jednotky a jedinou funkcí rozdělovače zůstává distribuce energie pro svíčky v jednotlivých válcích motoru. Snaha omezit mechanické funkce při řízení zážehu vedla k vývoji více vývodových cívek s uzavřeným magnetickým obvodem.

Potřeba elektrické energie v jednotlivých aplikacích rychle rostla. Potřeby energetické bilance již nestačilo klasické magneto krýt a byl vyvinut nový zdroj elektrické energie – dynamo. Jeho úkol byl pokrýt energetickou potřebu ve vozidlu a vytvořit zásobu energie v akumulátoru pro nový start motoru. V otáčkovém režimu motoru dodávalo dynamo kolísavou energii a bylo ve většině případů doplněno regulátorem napětí. Regulátory v tomto období byly konstruovány na elektro-magnetickém principu. Dynamo spolu s regulátory se vyráběla ve společnosti v 50-tých a 60-tých letech. Nevýhodou těchto přístrojů byla složitá konstrukce a nízká spolehlivost komutačního ústrojí. V 70-tých letech nastupuje nová koncepce - alternátor, kde komutaci nahrazuje diodový usměrňovač. Alternátory na začátku užití byly doplněny mechanickými regulátory, brzy se vyvinul regulátor na bázi elektronických prvků. Tento umožnil přesnější regulaci výstupního napětí alternátoru a vyšší provozní spolehlivost. Od poloviny 80-tých let se stal regulátor součástí alternátoru a spolu s integrovaným diodovým blokem se v provětrávaném provedení vyrábí do dnešní doby. V historii alternátoru známe dvě základní provedení lišící se průměrem statorového svazku. V provedení 14V/35A byla zahájena sériová výroba pro ŠKODA a ZETOR v roce 1974. V současné době je tato výrobní řada určená až do spotřeby 130A v 14-ti voltové síti. Druhá výkonová řada byla určena pro autobusy KAROSA a kamiony LIAZ, původní výkonová bilance 28V/60A dnes již dosahuje 110A.

Modernizací provětrávaného alternátoru byla varianta kompaktního alternátoru z roku 2001. Verze byla vyvinutá pro čtyřbodové uchycení na motoru vozů ŠKODA a dosahovala ve 14-ti voltové síti proudové zatížitelnosti do 140A.

V počátcích automobilního průmyslu bylo uvedení motoru do provozu spojeno s lidskou silou a jednoduchým nástrojem – klikou. Tam kde již lidská síla nestačila nebo komfort vozidla si to vyžádal, nastupují startéry nebo též nazývané spouštěče. V podstatě se jedná o jednoduchý stejnosměrný motor určený pro krátkodobý chod. Jedním z prvních konstruktérů těchto strojů se stal ing. Simund na jehož konstrukčních základech jsou vyráběny spouštěče s průměrem 150mm s výsuvným pastorkem pro vozy TATRA. Pro motory užívané na vozích TATRA je ve stejném průměru rovněž určen spouštěč s výsuvnou kotvou. Modernizovaná verze tohoto spouštěče je vyráběna od 80-tých let. Pro traktory a malé nákladní vozy byl určen spouštěč o průměru 125 mm, od 60-tých let byl vyráběn v koncepci s výsuvnou kotvou. V r. 1973, v návaznosti na zakoupení licence na nákladní automobily Avia- Saviem, je vyvinut a do sériové výroby zaveden spouštěč s průměrem kostry 116 mm. Tyto spouštěče plně nahradily 12V spouštěče s výsuvnou kotvou. Spouštěče 116 mm byly vyráběny až do r. 2015, nyní se vyrábí jako náhradní díly. Postupně byly nahrazeny startéry s reduktorem 12V/2,7kW a 24V/3,5kW. Spouštěče s průměrem kostry 90 mm – spouštěč byl vyvinut a vyráběn v n.p. PAL Praha Kbely s určením pro osobní automobily. Pro ŠKODA MB v Magnetonu je vyráběn od r. 1975, původně s hliníkovým vinutím statoru, od r. 1976 s měděným vinutím statoru. V modifikované variantě je používán na vozidlech TAZ Trnava (Š1203), v další variantě na motorech JIKOV na hasičských stříkačkách. V 80-tých letech byl zahájen vývoj spouštěče s reduktorem. Hlavním důvodem vývoje a zavedení byla stále vyšší cena materiálů a potřeba řešit startování motorů s vyšším kompresním poměrem – je vyžadován vysoký kroutící i záběrový moment. Hmotnost spouštěčů s reduktorem činí cca 50% hmotnosti spouštěčů klasických, přitom výkon je srovnatelný a kroutící moment min. 20% vyšší. Jako první typ je vyráběn spouštěč pro vůz FAVORIT fy ŠKODA MB. Následně je do výroby zaveden spouštěč 2,7kW/12V pro motory na polském trhu a pro ruský trh je připravena 24V varianta 3,5kW. Spouštěče s reduktorem jsou modifikovány pro celou řadu zástaveb prakticky po celé Evropě – pro motory Perkin, Deutz, John Deere, VW, AVTO Vaz, ZMZ aj.. Hlavní uplatnění je na segmentu náhradních dílů. Pro řešení startování motorů MMZ v chladných podmínkách byla v roce 2011 vyvinuta varianta 3,2kW/12V a následně zavedena do SV. Pro vysoké požadavky na startování u moderních spalovacích motorů byl vyvinut a do SV od r. 2015 připraven spouštěč s planetovým reduktorem. Ve 12V provedení dosahuje spouštěč výkonu 4kW a záběrový moment 90Nm, ve 24V provedení až 6,5kW a 180Nm.

Od roku 2001 až do insolvence v roce 2009 probíhal výzkum a vývoj spouštěčů řady AXIAL. Pro buzení statoru byly poprvé použity permanentní magnety z kategorie FeNeB (magnety na bázi vzácných zemin – neodymu). Prioritně byl určen pro motory o objemu válců 0,9 až 1,1 litru. Pro ekonomickou nevýhodnost (náklady/prodejní cena) byla výroba ukončena. Výzkum a vývoj této kategorie spouštěčů, ale již s vloženým planetovým převodem, nadále probíhal. Výsledkem bylo snížení nákladů (hlavně na drahé permanentní magnety) a výrazné zlepšení výkonových parametrů.

V období let 2000–2008 vývoj společnosti řešil další rozvojové projekty, většina s účelovou podporou výzkumu a vývoje ze státního rozpočtu. Patří mezi ně:

FB-C3/84 Projekt Integrované startovací zařízení - řešeno v letech 2000–2002

FD-K/123 Projekt Axiální startér s buzením permanentními magnety řešeno v letech 2000–2003

FD-K3/102 Projekt Alternátor vyššího výkonu pro motorová vozidla se zaměřením na zemědělské a speciální stroje řešeno v letech 2003–2005

FI-IM/199 Projekt Bezkomutátorový elektrický stroj v aplikaci alternátor pro motorová vozidla řešeno v letech 2004–2006

FI-IM4/194 Projekt Heavy duty alternátor řešeno v roce 2007–2008

FI-IM3/202 Projekt AXIAL 2kW s planetou + zvýšené otáčky řešeno v letech 2006–2008

Insolvence v polovině roku 2009 veškeré vývojové činnosti ukončila, ukončena byla i činnost závodu vývoje.

ING. KAREL CHLUD

OBDOBÍ INSOLVENCE – KVĚTEN 2009 AŽ DUBEN 2010

V průběhu roku 2008 došlo ke změně v organizační struktuře tehdejší společnosti Magneton a.s., která spočívala v odtržení závodu výzkumu a vývoje a jeho další začlenění v rámci Magnetonu v podobě samostatného subjektu jako Magneton Engineering s.r.o. s plnou ekonomickou závislostí na akciové společnosti Magneton,a.s., jako hlavním zákazníkem.

Předmětem podnikatelské činnosti nového subjektu bylo:

- výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd nebo společenských věd
- výroba a opravy elektrických strojů a přístrojů a elektronických zařízení pracujících na malém napětí
- výroba elektrického vybavení
- výroba elektronických součástek

Vlivem nepříznivých okolností spojených s nastupující všeobecnou krizí v automobilovém průmyslu, která se v Magnetonu projevila především v úbytku zakázek a s tím spojenými dopady do tržeb a nákladů na provoz skončila společnost Magneton a.s. v insolvenčním řízení a to od druhé poloviny května 2009. O řízení rozhodl Krajský soud v Brně na návrh společnosti Limid Mohelno. Dle informací z insolvenčního rejstříku podepsal Magneton se společností Limid Mohelno v lednu 2008 smlouvu na dodávky dílů, faktury však nebyly uhrazeny a nebyl plněn ani dohodnutý splátkový kalendář. Výše pohledávek činila zhruba 1,079 milionu korun, z toho přes 912.000 bylo po lhůtě splatnosti. Firma navíc údajně dlužila více dodavatelům.

Insolvenčním správcem soud stanovil JUDr. Petra Bernátka.

Do úpadku soud poslal společnost o měsíc později. Soudu se přihlásilo přes 300 věřitelů. Krajský soud v Brně poslal Magneton do konkurzu v polovině srpna 2009.

Následně insolvenční správce vyhlásil na firmu výběrové řízení, nabídku na koupi společnosti podaly celkem tři firmy. Tendr vyhrála dceřiná společnost hulínské firmy Rovina Group. Prodej posvětili věřitelé na schůzi 30. dubna 2010.

Potíže hlavního zákazníka a výhradního odběratele výstupů činnosti Magneton Engineering s.r.o. se odrazily do finanční situace společnosti a ten se dostal do druhotné platební neschopnosti a proto vedení Magneton Engineering s.r.o. předložil v červenci 2009 na Krajský soud v Brně Návrh na zahájení insolvenčního řízení jako způsob řešení úpadku.

Insolvenčním správcem soud stanovil JUDr. Daniela Ševčíka Ph.D. Soud o úpadku rozhodl usnesením ze dne 24. 7.2009 a o jeho řešení formou konkursu. Konkurs byl zrušen usnesením Krajského soudu v Brně 30. 1. 2012.

DOTACE ZE STRUKTURÁLNÍCH EVROPSKÝCH FONDŮ, OBDOBÍ PO ROCE 2010

V dubnu 2010 po období insolvence zakoupila společnost Rovina Group a.s. Záměrem nového majitele společnosti bylo pokračovat ve výrobním programu původní společnosti MAGNETON a.s. Vedle základního cíle vybudovat a představit společnost jako nový ekonomický subjekt, který se bude snažit obnovit dobré jméno značky MAGNETON, včetně stabilizace výrobních činností a garancí kvality dodávek bylo také obnovení vývojových činností, řešení technického stavu a vzhledu kancelářských, obslužných a výrobních objektů, modernizaci výrobních technologií a sanaci nevyužívaných objektů zatěžujících životní prostředí. Všechny uvedené oblasti byly zapracovány do projektů s žádostí o dotační podporu na realizaci v rámci vyhlášených dotačních programů.

Společnost využila prostřednictvím operačních programů OPPI a OP LZZ dotace z Evropských fondů k rozšíření a vybavení vývojového centra, k rekonstrukcím objektů, modernizaci výrobních prostor, pořízení nových technologií, vzdělávání a školení pracovníků s cílem stabilizovat lidské zdroje.

OPERAČNÍ PROGRAM PODNIKÁNÍ A INOVACE

- Program podpory: **POTENCIÁL** Projekt **„Rozšíření a vybavení vývojového centra“**, realizováno v období: 2011 – 2013 nákladem 55 mil. Kč s dotací 40% ze způsobilých výdajů projektu
- Program podpory: **NEMOVITOSTI** Projekt **„Rekonstrukce výrobního objektu M5“**, realizováno v období: 2012 – 2014 nákladem 48,2 mil. Kč s dotací 30% ze způsobilých výdajů projektu
- Program podpory: **INOVACE** Projekt **„Zavedení sériové výroby inovovaných výrobků“**, realizováno v období: 2013 – 2015 nákladem 35,5 mil. Kč s dotací 40% ze způsobilých výdajů projektu

OPERAČNÍ PROGRAM LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST

- Projekt **„Podpora dalšího vzdělávání zaměstnanců Magnetron a.s.“**, realizováno v období 2013 – 2015 s dotací 3,5 mil. Kč.

Na trhu elektropříslušenství motorových vozidel se společnost prezentuje hlavně výrobky, které jsou vyvíjeny ve vlastních vývojových pracovištích. Vývoj produktů je výhradně z vlastní produkce bez licenčních vazeb na domácí nebo zahraniční konkurenci. Pracoviště vývoje proto zahrnují nejen vlastní konstrukční kanceláře, ale také vývojovou dílnu, zkušebnu a kontrolní měrové středisko. Technickou úroveň výrobků do značné míry odráží stav úrovně vybavení vývoje a zkušebnictví, znalostí a dovedností metodik a technologických postupů validace. Vedení společnosti ve vědomí důležitosti této části činnosti rozhodlo vložit investiční prostředky do modernizace stávající vývojové základny a zvýšit tak úroveň zkušebnictví výstavbou vývojového centra. Tento záměr byl zapracován do projektu „Rozšíření a vybavení výzkumného centra MAGNETON a.s.“ a předložen s žádostí o poskytnutí dotace na realizaci v rámci Operačního programu Podnikání a inovace (OPPI) – programu POTENCIÁL. Projekt byl uznán řídicím centrem za způsobilý k poskytnutí dotace a byla přiznána dotace na realizaci ve výši 40% způsobilých výdajů projektu.

Způsobilé výdaje projektu byly ve výši 55 060 tis. Kč, z toho dotace z OPPI byla 22 024 tis. Kč (40%). Projekt byl realizován v období 2011 – 2013. V následném roce byl tento projekt vyhodnocen agenturou Czechinvest jako nejlepší podnikatelský projekt roku 2013 v rámci programu POTENCIÁL.

V rámci realizace projektu byly stavebně zrekonstruovány prostory pro kontrolní měrové středisko, vývojovou zkušebnu a dílnu a nakoupeno strojní, zkušební a měřicí zařízení v objemu 41 mil. Kč pro tato pracoviště. Společnost Magnetron dnes disponuje nejmodernější měřicí a zkušební technikou.

Zařízení pro vybavení nového vývojového a měřicího centra

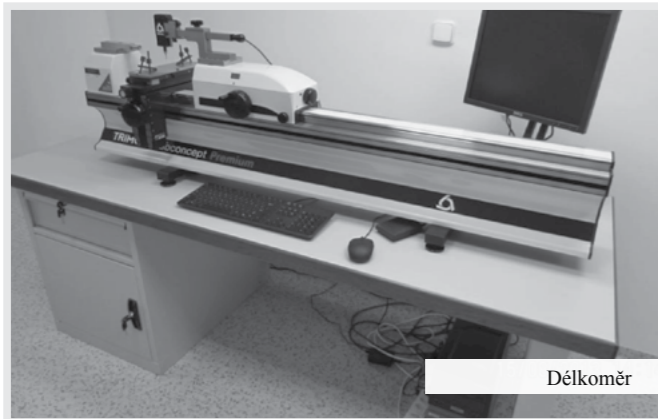

Třísouřadnicový měřicí stroj

Zařízení pro vybavení nového
vývojového a měřicího centra

Kruhoměr

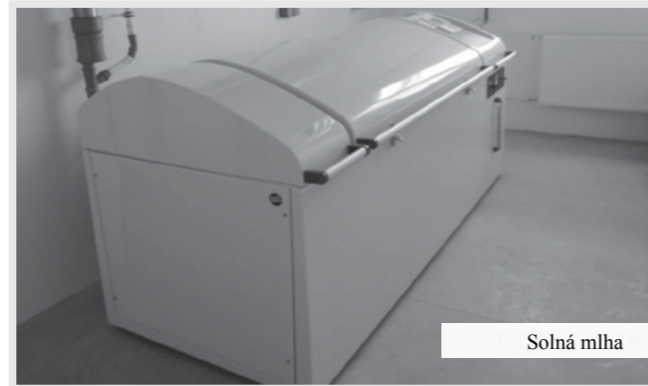

Délkoměr

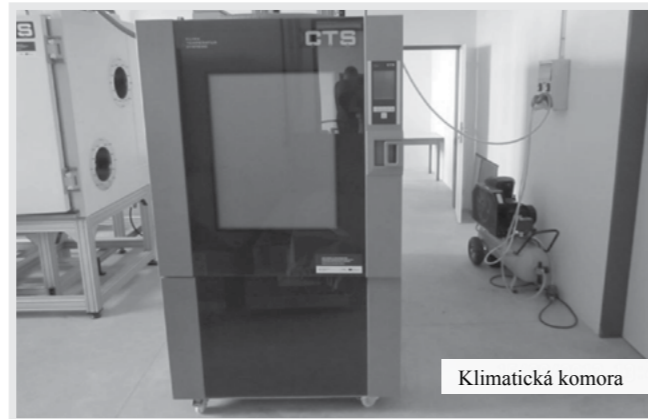

Profiloměr a drsnoměr

Zařízení pro zkušebnictví
- klimatické a funkční zkoušky výrobků

Solná mlha

Klimatická komora

Klimatická komora

Zařízení pro zkušebnictví
- klimatické a funkční zkoušky výrobků

Teplotní šoková komora

Prachová komora

Motor simulátor pro funkční zkoušky startérů v různých režimech provozu

Zkušební zařízení pro funkční zkoušky alternátorů

MODERNIZACE STAVU OBJEKTŮ VÝROBNÍ ZÁKLADNY

Záměrem projektu bylo provedení komplexní rekonstrukce současných výrobních prostor společnosti včetně zázemí. Jedná se o soubor halových vzájemně propojených objektů. Stav této nemovitosti před rekonstrukcí neodpovídal i přes značné náklady průběžně vynakládané na její údržbu požadavkům výrobního procesu. Projekt na rekonstrukci byl koncipován tak, aby byl maximálně efektivní z hlediska využití výroby, rozmístění technologií, logistiky, produktivity, organizační struktury, materiálového toku, šetrnosti k životnímu prostředí, hlučnosti a energetické náročnosti, snížení ročních nákladů na opravy budov a zlepšení pracovního prostředí pro zaměstnance.

Předmětem rekonstrukce byly střechy, světlíky, výměna oken, zateplení obvodového pláště a kompletně rekonstrukce vytápění a tím zlepšení tepelně - technických vlastností budov s pozitivním dopadem na životní prostředí. Žádost o poskytnutí dotace na realizaci byla podána v rámci programu NEMOVITOSTI z operačního programu OPPI. Projekt byl uznán řídicím centrem za způsobilý k poskytnutí dotace a byla přiznána dotace na realizaci ve výši 30% způsobilých výdajů projektu. Způsobilé výdaje projektu byly ve výši 48 240 tis. Kč, z toho dotace z OPPI byla 14 486 tis. Kč (30%). Projekt byl realizován v období 2012 – 2014.

Rekonstrukcí objektu došlo k výraznému zlepšení estetického dojmu a celkového stavu areálu společnosti.

Revitalizace objektu M5

- Zateplení střešního a obvodového pláště
- Výměna střešních světlíků
- Kompletní rekonstrukce vytápění
- Nové podlahy v části objektu
- Nová vzduchotechnika
- Rekonstrukce osvětlení
- Nová fasáda
- Kompletní rekonstrukce kanceláří a sociálních zařízení

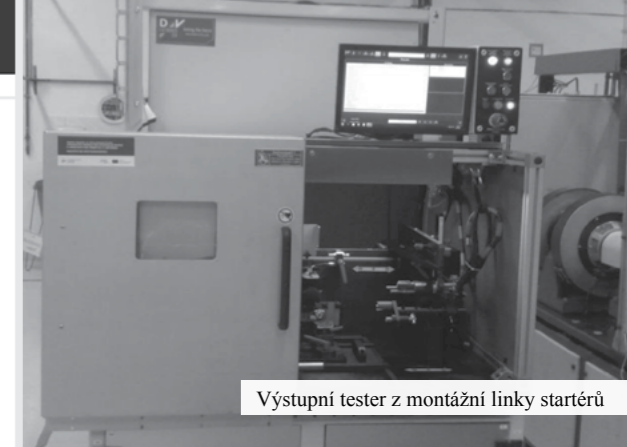

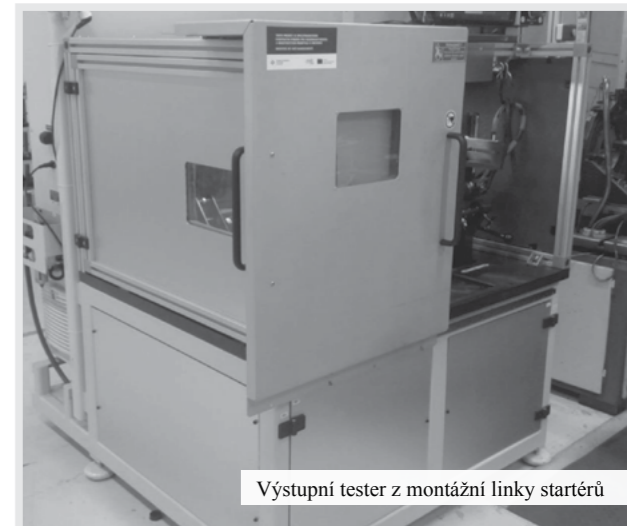
VÝROBNÍ PROSTORY A NOVÉ TECHNOLOGIE

Žádost o dotaci z programu INOVACE podala společnost ve vazbě na plánovaný záměr realizovat do sériové výroby inovovaný spouštěč 4 kW a alternátor 14V/55A v kompaktním provedení. Součástí projektu bylo i zabezpečení výrobního procesu pro realizaci uvedených výrobků v sériové výrobě. Nosnou částí projektu tak bylo pořízení montážních linek jak pro finální montáž, tak i pro výrobu a sestavování dílů, které do finální montáže vstupují. Součástí jsou i obslužná a montážní pracoviště s výstupními a vyhodnocovacími testery. Nedílnou součástí bude také vybavení zásobovací, mezioperační a manipulační sekce zásob. V rámci projektu byly také pořízeny nové efektivní technologie do prvovýroby jako náhrada za stávající již nevyhovující. Součástí projektu bylo také vybudování nového pracoviště „čisté“ montáže elektroniky se zabezpečením požadavků na montážní prostředí včetně potřebného vybavení.

Předložený projekt s žádostí o poskytnutí dotace byl uznán řídicím centrem za způsobilý k poskytnutí dotace a byla přiznána dotace na realizaci ve výši 40 % způsobilých výdajů projektu. Způsobilé výdaje projektu byly ve výši 35 560 tis. Kč, z toho dotace z OPPI byla 14 224 tis. Kč (40 %). Projekt byl realizován v období 2013 – 2015.

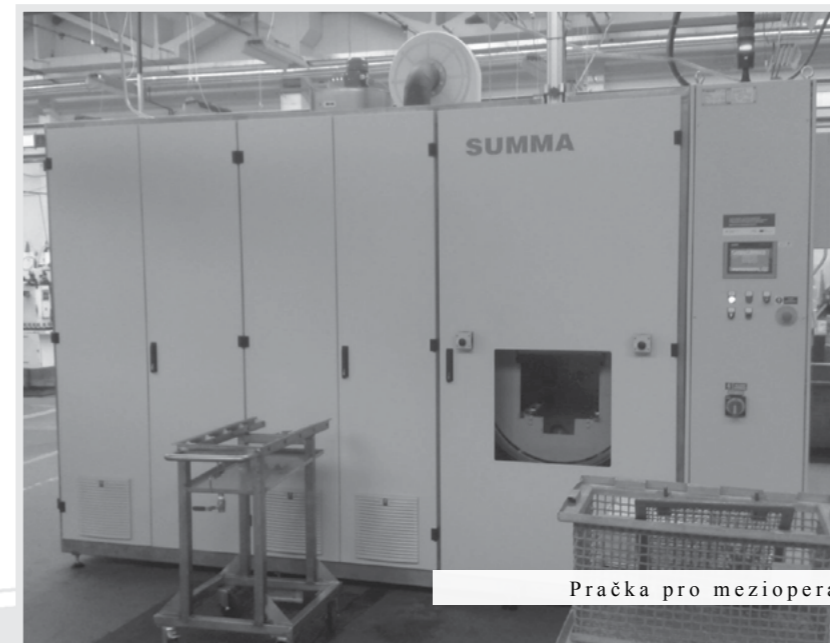

Výstupní tester z montážní linky startérů

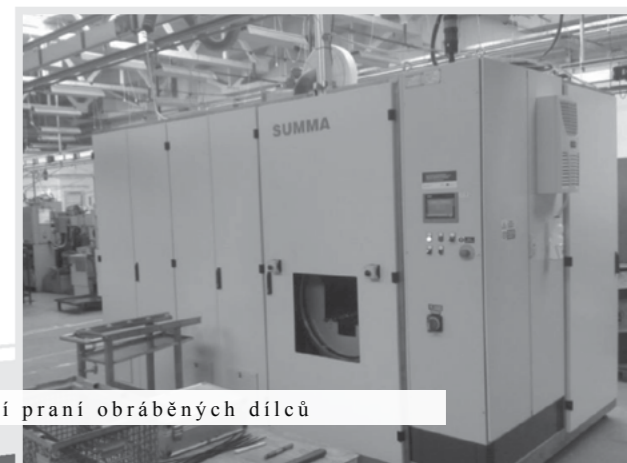

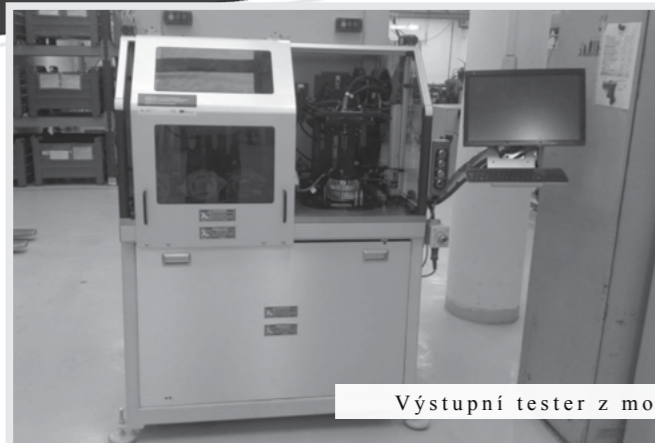
Výstupní tester z montážní linky startérů

Zařízení pro modernizaci výrobního procesu

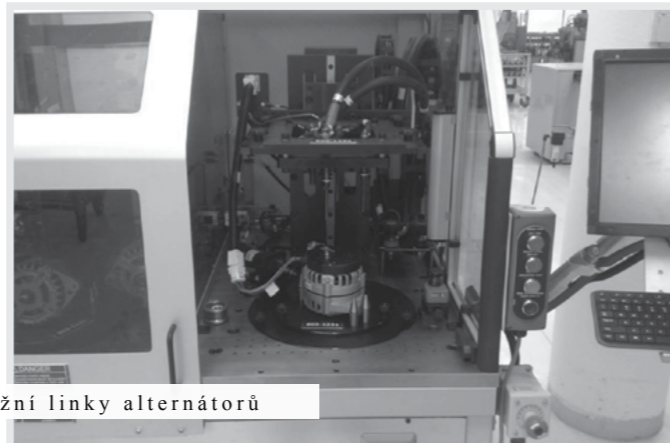

Pračka pro mezioperační praní obráběných dílců

Výstupní tester z montážní linky alternátorů

ŘEŠENÍ EKOLOGICKÝCH ŠKOD A SANACE NEVYUŽÍVANÝCH OBJEKTŮ

Areál závodu se nachází v chráněné oblasti přirozené akumulace vod řeky Moravy a je součástí ochranného pásma 2. stupně jímacího území Kvasice. První průzkumné práce z hlediska zjišťování stavu kvality horninového prostředí v areálu závodu byly realizovány v rámci ekologického auditu v roce 1993. Následně byla provedena analýza rizik, kterou byly v horninovém prostředí a v podzemních vodách ověřeny a zjištěny jako hlavní kontaminanty chlorované uhlovodíky (CIU) a ropné látky, v menší míře potom aromatické uhlovodíky a těžké kovy.

Na základě uložení nápravných opatření Českou inspekcí životního prostředí byly v letech 1997 – 2004 v areálu závodu realizovány navazující průzkumné a sanační práce. Na základě výsledků průzkumných prací byly realizovány jednotlivé sanace ohnisek. Hlavní pozornost byla věnována sanaci znečištění zemin a podzemní vody vně provozních hal.

Dalšími průzkumy byly zjištěny i kontaminace stavebních konstrukcí, kde bylo na základě prováděných analýz doporučeno odstranění staveb. Toto bylo provedeno v rámci realizace „Opatření vedoucí k odstranění krajně naléhavého stavu v areálu MAGNETON a.s. Kroměříž, kde byly sanovány staré nevyužívané výrobní objekty, které se značnou měrou podílely na znečištění. Jednalo se o objekty původních pracovišť kalírny, provozu povrchových úprav (staré galvanovny) a skladu PHM a olejů. V areálu společnosti je v místech ohnisek znečištění provedena řada vrtů a sond, kde je nadále prováděno pročišťování a monitorování čistoty spodních vod. Toto bude probíhat až do zjištění vyhovujícího stavu. Realizace „Opatření“ včetně pokračujícího monitoringu jsou hrazeny ze státního rozpočtu.

Objekty původních provozů galvanovny, kalírny a kompresorovny

Objekt původní expedice

Sklad olejů a PHM

ING. JAROMÍR PAROBEK

OBDOBÍ PO INSOLVENCII 2010–2016

Toto období patří v historii MAGNETONU k těm nejsložitějším a můžeme je rozdělit do dvou etap.

První etapa je charakteristická především snahou o ekonomickou stabilizaci insolvenční silně zdevastované společnosti. Proběhla revize dodavatelů, odběratelů a dodavatelů služeb, současně s tím jsme bojovali o obnovení důvěry ve značku a společnost MAGNETON u bank, obchodních partnerů, zaměstnanců a široké veřejnosti. Vždyť v tomto období zůstalo v Magnetonu pracovat jen 300 zaměstnanců, ve společnosti byl prakticky zastaven vznik a vývoj nových výrobků a byly zastaveny veškeré investice.

Výrobní program na závodě elektro byl orientován na trh náhradních dílů a na dodávky do prvovýroby, společnost - Thermo King.

Závod povrchových úprav měl více než 300 drobných odběratelů s nerentabilními zakázkami a jednoho významného odběratele, které se podařilo udržet, a to společnost BOSCH.

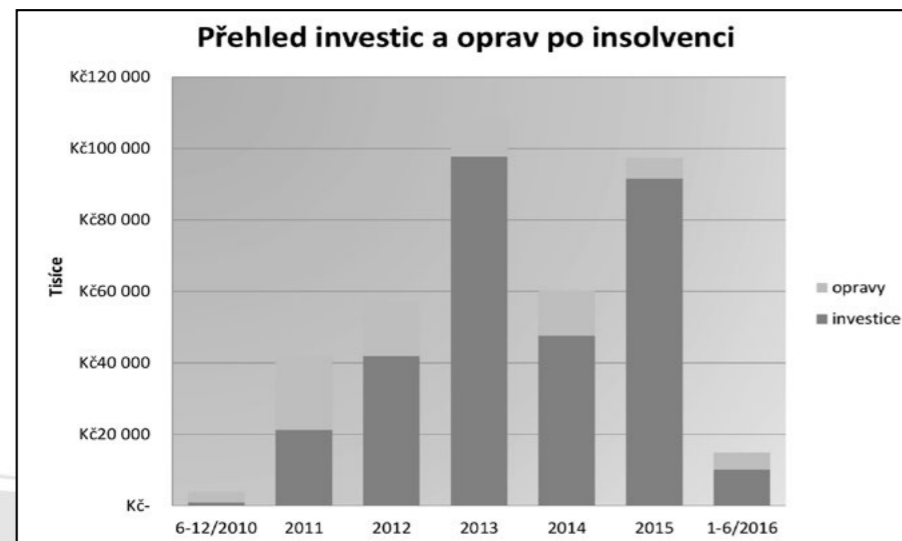
Výsledky roku 2013 potvrdily správnost realizovaných kroků a vytvořily prostor pro zahájení druhé etapy – rozvoj společnosti.

MAGNETON a.s.					
ZKRÁCENÉ VÝKAZY					
	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015
VÝSLEDOVKA - Celkové tržby	492 740	514 237	523 690	511 484	481 151
Tržby za prodej výrobků a služeb	485 607	507 758	519 109	507 417	477 544
Tržby za prodej zboží	7 133	6 479	4 581	4 067	3 607
Výkonová spotřeba	374 937	391 564	371 841	344 395	321 661
Náklady na prodané zboží	5 463	4 592	3 474	4 463	2 658
Spotřeba materiálu a energie	319 137	338 742	326 083	294 881	278 082
Služby	50 337	48 230	42 284	45 051	40 921
Změna stavu zásob vlastní činnosti	-14 894	-7 510	12 386	6 863	4 250
Aktivace	-517	-3 045	-1 462	-1 662	-1 801
Osobní náklady	97 824	106 022	105 854	111 275	107 860
Úpravy hodnot v provozní oblasti	23 017	19 324	28 546	28 088	34 729
Ostatní provozní výnosy	73 737	87 831	78 267	69 502	42 696
Ostatní provozní náklady	9 178	22 416	15 545	12 441	12 953
Provozní výsledek hospodaření	76 932	73 297	69 247	79 586	44 195
Daň z příjmů za běžnou činnost	6 262	5 308	4 956	5 728	3 591
Výsledek hosp. za úč. období	72 638	57 260	65 148	69 047	36 056

AKTIVA CELKEM	255 414	336 848	471 113	552 661	550 020
Pohledávky za upsaný základní kapitál	0	0	0	0	0
Dlouhodobý majetek	44 907	108 462	200 355	303 816	349 182
Dlouhodobý nehmotný majetek	-207 425	-148 782	-84 935	-23 602	2 968
Dlouhodobý hmotný majetek	243 453	257 244	285 290	327 418	346 214
Dlouhodobý finanční majetek	8 879	0	0	0	0
Oběžná aktiva	209 730	230 762	269 543	247 819	198 905
Zásoby	132 547	153 066	144 655	115 472	94 986
Dlouhodobé pohledávky	0	0	2 425	0	0
Krátkodobé pohledávky	39 346	63 473	112 700	115 575	79 834
Krátkodobý finanční majetek	0	0	0	0	0
Peněžní prostředky	37 837	14 223	9 763	16 772	24 085
Časové rozlišení aktiv	777	-2 376	1 215	1 026	1 933
PASIVA CELKEM	255 414	336 848	471 113	552 661	550 020
Vlastní kapitál	175 717	232 977	298 125	367 172	398 228
Základní kapitál	2 000	2 000	2 000	2 000	200 000
Ážio a kapitálové fondy	70 000	70 000	70 000	70 000	65 000
Fondy ze zisku	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Výsledek hospodaření minulých let	29 079	101 717	158 977	224 125	95 172
Výsledek hospodaření běž. období	72 638	57 260	65 148	69 047	36 056
Zálohy na výplatu podílu na zisku (-)	0	0	0	0	0
Cizí zdroje	65 854	85 825	160 801	168 649	136 978
Rezervy	0	0	0	3 565	3 103
Dlouhodobé závazky	9 326	26 365	60 083	71 688	64 383
Krátkodobé závazky	56 528	59 460	100 718	93 396	69 492
Časové rozlišení pasiv	13 843	18 046	12 187	16 840	14 814
Kontrola správnosti zvolených dat:	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Rozdíl AKTIV A PASIV:	0	0	0	0	0
Rozdíl HV v PASIVECH a VÝSLEDOVCE	0	0	0	0	0
VYBRANÉ UKAZATELE	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015
Obchodní marže	23,41%	29,12%	24,17%	-9,74%	26,31%
Marže přidané hodnoty	27,04%	25,91%	26,91%	31,65%	32,64%
Provozní CF	33 715	21 277	31 616	38 710	38 384
Rentabilita aktiv z provozního CF	13,20%	6,32%	6,71%	7,00%	6,98%
Celková likvidita	371%	388%	265%	265%	286%
Pracovní kapitál	153 202	171 302	166 400	154 423	129 413
Běžná likvidita	137%	131%	122%	142%	150%
Doba obratu zásob (dny)	121	134	124	101	89
Doba inkasa pohled. (dny)	25	42	59	67	56
Doba splat. závazků (dny)	26	30	47	22	24
Podíl upraveného vl. kapitálu	82,8%	78,6%	68,9%	67,8%	72,3%
RATING	1	1	2	1	1

Druhá stejně důležitá etapa pro zachování společnosti vyžadovala nezbytně provést rekonstrukci obou závodů. Závod elektro je potřeba ve větším rozsahu orientovat na prvovýrobní zákazníky a na závodě povrchových úprav bylo nutné provést redukci zákazníků s cílem navázání spolupráce s firmami oboru automotive. Ke splnění cílů této druhé etapy byly s využitím dotací investovány značné prostředky do výzkumu a vývoje, rekonstrukce výrobních objektů a inovací výrobků.

Náklady na investice a opravy 2010 - 2016								
	6-12/2010	2011	2012	2013	2014	2015	1-6/2016	Celkem
investice	986	21 217	41 842	97 741	47 629	91 574	10 191	311 179
opravy stavební	1 674	15 066	10 921	6 175	7 829	2 859	3 557	48 082
opravy strojní	1 224	5 799	4 209	3 974	4 822	2 964	1 188	24 179
opravy	2 898	20 865	15 129	10 149	12 651	5 823	4 745	72 260
Celkem	3 884	42 082	56 971	107 890	60 280	97 397	14 936	383 440
Čerpání investičních úvěrů								
Popis úvěru	6-12/2010	2011	2012	2013	2014	2015	1-6/2016	Celkem
dotace POTENCIÁL				40 136				40 136
dotace NEMOVITOSTI				22 698	12 720			35 418
dotace INOVACE					5 137	14 298		19 435
linka L10 BOSCH					26 318			26 318
Celkem				62 835	44 174	14 298		121 307
Čerpání dotací				22 024	14 486	14 224		50 734

Řešili jsme také oblast životního prostředí, kde na odstranění starých ekologických zátěží bylo z peněz ministerstva financí proinvestováno více jak 300 mil. Kč.

Kromě uvedených akcí postupně opravuje z vlastních prostředků se zaměřením na prostory, které používáme pro výrobní činnost. Ve spolupráci s nájemci v bloku budovy podél Hulínské ulice opravujeme a provádíme rekonstrukce dle jejich potřeb. Všechny tyto kroky jsou možné jen díky dosahovaným ekonomickým výsledkům a za významného přispění majitele společnosti tj. Rovina Group a. s..

Realizované investice přispívají ke stabilizaci a rozvoji společnosti a „Průmyslové zóny Magneton“, ve které je včetně nájemců zaměstnáno cca 900 lidí.

Mimo vlastní areál společnost MAGNETON bylo investováno také téměř 10 mil Kč do rekreačního střediska Haná, které od letošního roku slouží nejen zaměstnancům, ale také veřejnosti města Kroměříž.

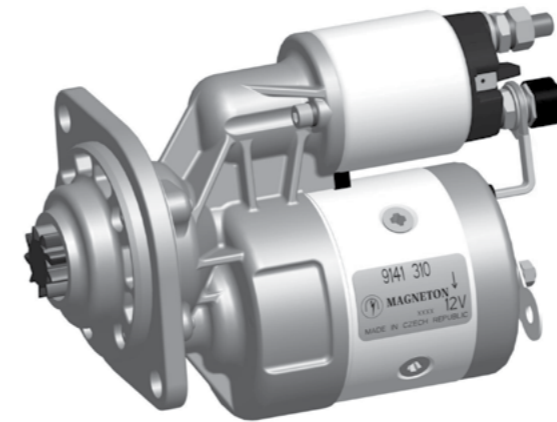
Při realizaci etapy rozvoje se již podařilo uzavřít dlouhodobý kontrakt na výrobu starterů do prvovýroby. Podařilo se zajistit nové projekty i pro závod povrchových úprav na díly z automobilového průmyslu.

Snaha o pružnější uspokojování požadavků zákazníků z prvovýroby si vyžádalo zavedení efektivnějšího systému řízení projektů.

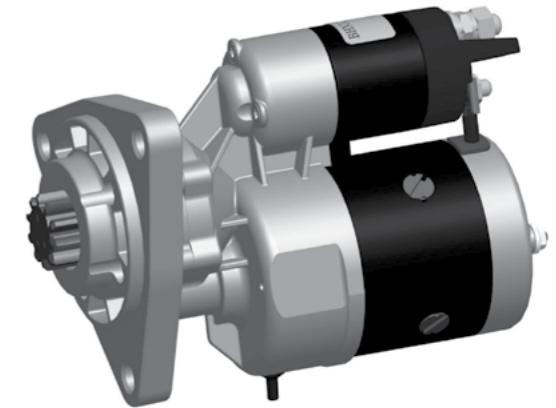
V následujícím období budou pokračovat práce na dalších rozjednaných poptávkách, které jsou jak pro ruský tak i pro americký trh. Jejich úspěšné dokončení formou dlouhodobého kontraktu, zajistí Magnetonu v následujících třech letech zvýšení současné výroby o více než 50 %.

Magneton také jedná s německým a španělským partnerem na dokončení obchodního případu, který by umožnil Magnetonu profilovat ze zcela nového produktu na nových trzích a tvořit tak pro Magneton třetí obchodní pilíř (společně s výrobou starterů, alternátoru a povrchovou úpravou) a zajistit si budoucnost na další desetiletí.

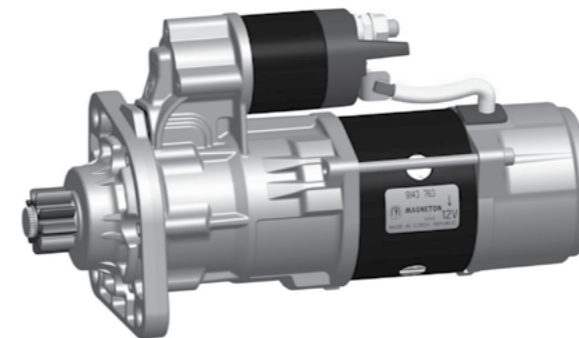
PŘEHLED VYBRANÝCH VÝROBKŮ

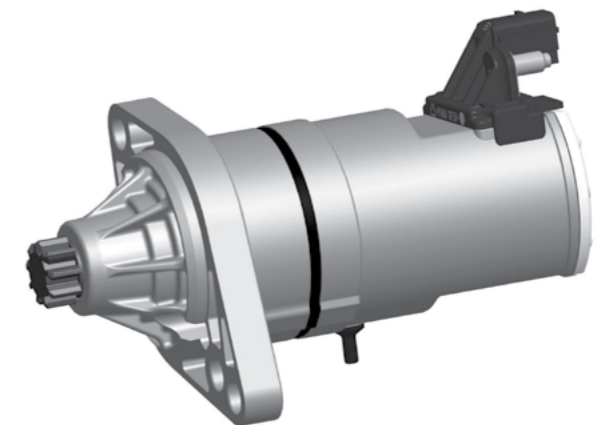
Spouštěč s reduktorem 9141 xxx
s rozsahem jmenovitého výkonu do 1,7 kW/12 V

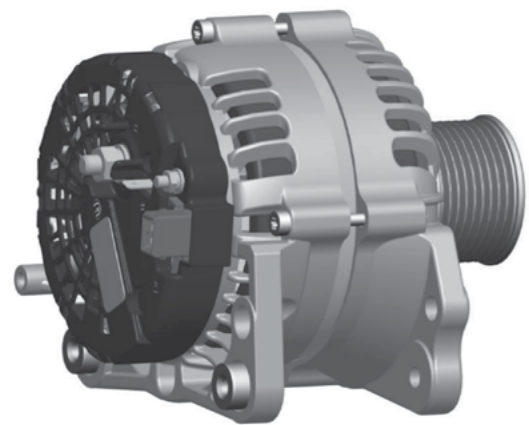
Startér 9142 780 - klasické koncepce i v provedení s vloženým převodem
s rozsahem jmenovitého výkonu do 3,2 kW/12 V a 4,0 kW/24 V

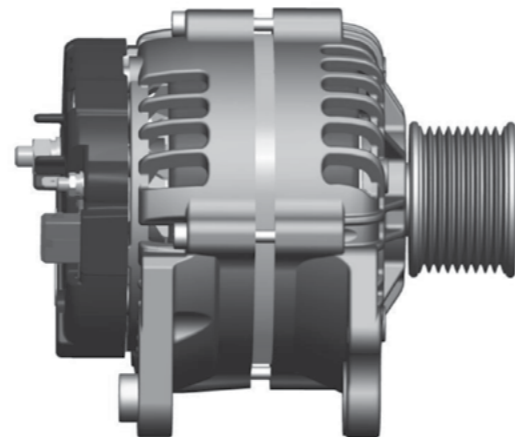
Startér 9143 763

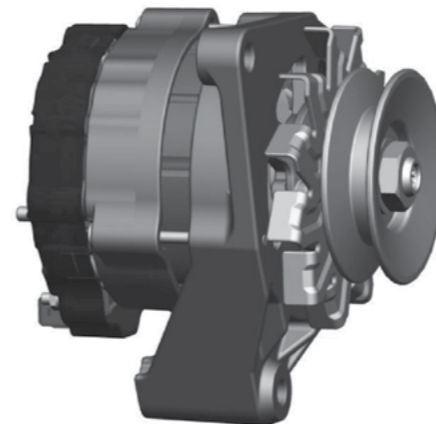
Startér AXIAL 9151 xxx

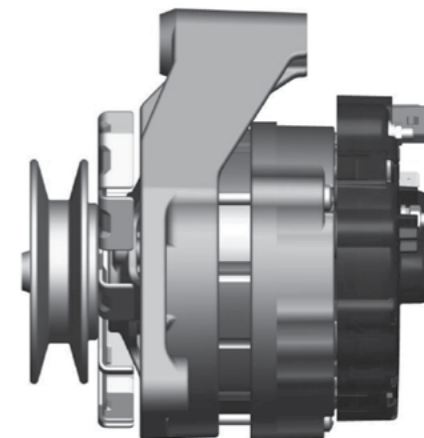
Alternátor 517 361 – 14 V/120 A

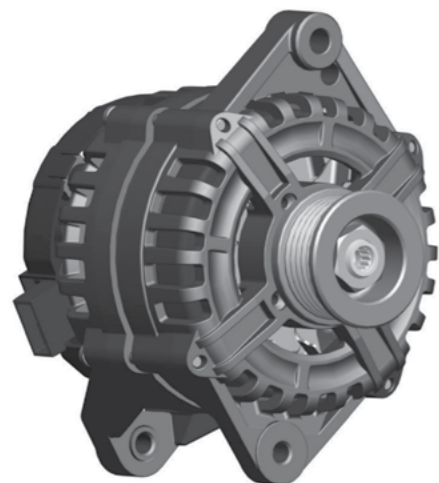
Alternátor 517 361 – 14 V/120 A

Alternátor 9510 110 – 14 V/42 A

Alternátor 9510 110 – 14 V/42 A

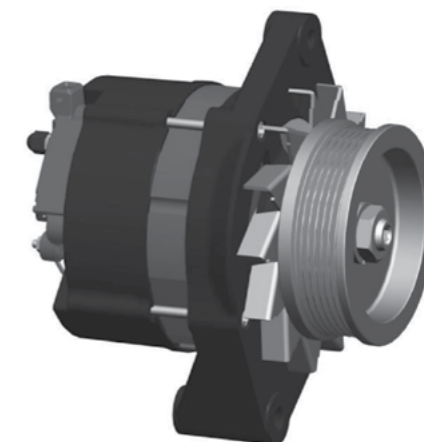
Alternátor 9517 391 – 14 V/85 A

Alternátor 9517 391 – 14 V/85 A

Alternátor 9513 302 – 14 V/37 A

Alternátor 9513 302 – 14 V/37 A

OBSAH

Mgr. Martina Šlancarová, Dějiny firmy Magneton v letech 1926–1948.....	9
Mgr. Martina Šlancarová, Dějiny PAL-Magnetonu v letech 1948–1989	17
Jak vypadal pracovní rozvrh zaměstnanců Magnetonu?.....	19
Srpnové události roku 1968	20
Oslavy výročí PAL-Magnetonu.....	21
Péče o zaměstnance	22
Sportovní a kulturní vyžití	23
Pobočky a provozovny	25
Učňovská výuka	25
Závěr	26
Seznam ředitelů Magnetonu (později Pal-Magnetonu) v letech 1926–1989.....	30
Medailonky vybraných ředitelů	30
Seznam použitých pramenů a literatury (výběrově).....	32
Ing. Josef Šamánek, Malé ohlédnutí za výrobkovou historií firmy Magneton.....	33
Ing. Karel Chlud, Období insolvence – květen 2009 až duben 2010	35
Dotace ze strukturálních evropských fondů, období po roce 2010.....	36
Modernizace stavu objektů výrobní základny.....	40
Výrobní prostory a nové technologie.....	43
Řešení ekologických škod a sanace nevyužívaných objektů	44
Ing. Jaromír Parobek, Období po insolvenci 2010–2016	48
Přehled vybraných výrobků	53

Magnetron a.s. Hulínská 1799/1 767 01 Kroměříž
www.magnetron.cz

90 LET MAGNETONU V KROMĚŘÍŽI

1926–2016

Martina Šlancarová – Karel Chlud – Jaromír Parobek – Josef Šamánek

Tisk, grafická úprava: Tiskárna Eduard Krčmář, Bystřice pod Hostýnem

Obálka: Ing. Miroslav Závidčák

Fotografie: Moravský zemský archiv v Brně, Moravský zemský archiv v Brně – Státní okresní archiv Kroměříž, Muzeum Kroměřížska v Kroměříži o.p.

Náklad: 1 000 kusů

Vydal Magneton a.s. ve spolupráci s Moravským zemským archivem v Brně – Státním okresním archivem Kroměříž

PODĚKOVÁNÍ PATŘÍ VŠEM, KTERÍ SE SVÝM SVĚDECTVÍM A MATERIÁLY PODÍLELI NA VZNIKU TÉTO PUBLIKACE.

Kroměříž 2016

Neprodejné

ISBN 978-80-88145-04-2